

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átveve:</i>	Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . . . 3 > — >	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . . . 1 > 50 >	Egész évre . . . 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . . . 5 > — >
<i>Helyben házhoz hordva:</i>	Negyedévre . . . 2 > 50 >
Egész évre . . . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . . . 4 > — >	<i>Egyes szám ára 4 kr.</i>

ORSZAGGYŰLÉS.

A képviselőház ülése.

Január 19.

Óriási érdeklődés mellett tartotta meg a ház a mai ülését. A képviselők széksorai tele voltak s a karzatokat is színültig megtöltötte volt a közönség. A kormány bemutatkozott. Bánffy Dezső előterjesztette az új kabinet programját, melyre nézve megtették megjegyzéseiket az összes pártok vezető férfiai. A miniszterek bársonyszékein ott volt az egész kormány, kivéven Jósika Samu bárót, a király személye körüli minisztert, aki még nem tette le az esküt. Az érdeklődés fő tárgyát természetesen a kormány programja képezte, amely a miniszterelnök kijelentése szerint nem igen tér el a régi kabinet programjától. A Bánffy-kabinet egészen a Wekerle-kormány nyomdokain fog haladni. Az ülés lefolyása alább következik:

Andrássy Tivadar gróf a képviselőház alelnöke d. e. 10 órakor megnyitván az ülést megteszi rövid előterjesztéseit a háznak, amelyeket egyszerűen tudomásul vettek.

Bánffy Dezső br. miniszterelnök átadja a háznak a királyi kéziratot, amelylyel a nemzetet az új miniszterium megalakulásáról értesíti. Molnár Antal jegyző fölolvassa ugy ezt, mint a kormány egyes tagjainak kinevezéséről szóló királyi kéziratot, amit a ház tudomásul vesz. Következik a miniszterelnöknek a kormány programját ismertető beszéde:

Bánffy Dezső br. miniszterelnök: T. ház! (Mozgás. Halljuk! Halljuk!) A Felséges Urunk, Királyunk bizalma folytán megalakult új kormányunk, midőn először van szerencséje a t. ház előtt megjelenni, kötelességemnek tartom rövid körvonalakban ismertetni azon szempontokat, melyek működésünket irányítani fogják. (Halljuk! Halljuk!)

Mindenek felett első sorban fogunk súlyt

fektetni arra, hogy a bizalom és egyetértés a korona, a kormány, és az országgyűlés két háza között megszilárdíttassék. (Helyeslés jobbról, zaj e bal- és a szélsőbalon.) Továbbá módját fogjuk keresni és remélem, megtalálni, hogy a mai válságos viszonyok között a kedélyek lecsillapíttassanak, (Helyeslés jobbról) miért is sem agresszív módon, sem támadó fegyverekkel küzdeni nem czélunk. Támogatást várunk és remélünk azoktól, (Halljunk) kik velünk egy elvi alapon állanak: tárgyilagos bírálatot, sőt jogosult ellenőrzést kérünk azoktól, kik velünk nem egy nézetben vannak. (Helyeslés jobbról.)

Irányzatunk határozottan szabadelvű leendő törekvésünk lesz: a magyar állam magyar nemzeti irányban való fejlesztése. (Éljenezés jobbról) a magyar állameszme biztosítása és fentartása. (Helyeslés jobbról) minden ez ellen irányuló törvényellenes és államveszélyes tendenciák és izgatások határozott leküzdése és elfojtása. Az egységes magyar állam... (Zaj balról. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Elnök: Csendet kérek!

Bánffy Dezső br.: Az egységes magyar állam magyar jellegének első sorban leendő ápolását korlátok közé szoríttatni nem engedjük. Tekintetbe vesszük azonban azon jogos igényeket, melyeket nem magyar ajku honfitársaink az 1868-ik évi XLIV-ik t.-cz. alapján az egységes nemzeti jelleg korlátozása nélkül támaszthatnak.

Horvát-Szlavon-Dalmátországokhoz való viszonyunkat az 1868. évi egyezmény szabályozza. Ez egyezmény határozmányait minden irányban szigorúan fenntartani kívánjuk, s oda fogunk törekedni, hogy a mindinkább barátságosabb alakult testvéries jó viszony mentül szilárdabbá s bensőbbé váljék.

Határozottan állunk azon államjogi alapon, melyet az 1867-ik évi kiegyezés létrehozott, melynek helyes és szükséges voltáról meg vagyunk győződve és melynek közel 28 éves fennállása alatt, állami és nemzeti fejlődésünkre, szellemi és anyagi erősbülésünkre milyen és előnyösen kiható erndményei minden kétséget kizárólag bizonyítva lettek; mely a monarchia s vele a magyar állam biztonságának egyik főalapját képezi. (Helyeslés jobbfelől.)

Tekintve a monarchia nagyhatalmi állását, melyet Magyarország háboríttatlan felvirágozására feltétlenül szükségesnek és üdvösnek tartunk, a véderő szükségesség eddigi irányban való fokozatos fejlesztését (Helyeslés jobbfelől. Mozdás a szélső baloldalon.) természetesen mindig arányosítva pénzügyi erőnkhez és eszközeinkhez, szem előtt fogjuk tartani. (Helyeslés jobbfelől.)

Mint örökössei és követői a lelépott kormány programjának, fentartjuk irányát, fentartjuk elveit; első sorban a már szentesített három egyházpolitikai törvény tartalmu végrehajtását a törvényekben megállapított időben tartjuk kötelességünknek. (Helyeslés jobbfelől.) Ezt eszközölni is fogjuk oly módon, hogy az egyes hitfelekezetek érdekeinek és érzel-

meinek megsértése lehetőleg elkerültessek (Zaj a bal és szélsőbalon.)

Kijelentjük, hogy a vallás szabad gyakorlatáról és a zsidó vallás recepcziójáról szóló eddig elintézetlen két egyházpolitikai törvényjavaslatban foglalt alapelvek integritásához ragaszkodunk. (Helyeslés balfelől.)

Azonkívül kötelességének fogja ismerni a kormány, hogy a kath. autonomia és a congrua rendezésének kérdésében is a megoldás sikerét biztosító lépéseket megtegye. (Helyeslés a jobboldalon.)

Különös gondja lesz a kormánynak helyes közoktatási politika megállapítására.

A középiskolai és a népiskolai oktatás terén a javulást nem a rendszergyökeres megváltoztatásától várjuk, mint inkább a tanár és tanítóképzés helyes reformjával véljük elérni.

A belügyi kormányzat terén egyik legfőbb felelősségül tekinti a kormány a közigazgatás újjászervezésének nagy munkáját lehetőleg mielőbb a sikeres megoldás elé vinni. (Helyeslés jobbfelől.) és erre nézve a közigazgatási bíró-ságokról szóló törvényjavaslatnak a folyó évi költségvetés letárgyalása után azonnal napirendre leendő tüzését fogja a t. ház előtt indítványba hozni. (Helyeslés jobbfelől.) Ezenkívül az 1891. évi XXXIII. t. czikk 2. §-ában érintett többi javaslatokat e szakasz rendelkezéséhez képest egyidejűleg kívánja a ház elé terjeszteni, még pedig kapcsolatosan a városok és községek szervezéséről, valamint a fegyelmi eljárásról szóló törvényjavaslatokkal. (Helyeslés jobbfelől.)

Fővezérelvekkül e részben a kormány egyfelől a közigazgatás államosítását, másrésztől életképes és valódi tartalommal bíró önkormányzat létesítését jelöli meg. (Helyeslés jobbfelől. Mozdás a szélső baloldalon.)

Az igazságügyi politika terén a kormány fenntartja az eddig követett reformirányzatot. Előterjesztendő javaslataiban az ország sajátos viszonyainak figyelembe vételével a modern jogélet irányzatának megfelelő követelményeket fogja érvényre juttatni.

A törvényhozásra váró igazságügyi feladatok között első sorba helyezi a büntető perrendtartás megalkotását, melynek javaslata be-terjesztésre kész.

Pénzügyi téren a kormány feladata lesz: az eddig elért eredményeknek, nevezetesen az államháztartás egyensúlyának és ezzel együtt az állam hitelének épségben való fentartása (Helyeslés), amely czél elérése végett, kötelességnek tartja a kormány az állami kiadások közül az okszerű takarékoság elvét minden irányban megővni. (Helyeslés. Zaj. Halljuk! Halljuk!)

Elnök: Csendet kérek t. képviselő urak! Kénytelen leszek az egyes képviselő urakat megnevezni.

Bánffy Dezső br. miniszterelnök: — Tekintettel továbbá arra, hogy a pénzügyi és közgazdasági téren több messze kiható kezdeményezéssel állunk szemben, melyeket az előbbi kormánynak befejezésre juttatni nem volt alkalma, azért nehogy ezeknek sikere az erők

elforgácsolása által koczára tételessék... (Folytonosan tartó zaj balfelől.)

Elnök: Polónyi képviselő urat kérem, méltóztassék a közbeszólásoktól tartózkodni.

Bánffy Dezső br. miniszterelnök: ... a kormány újabb pénzügyi reformok kezdeményezése és nagyobb szabású új feladatok kitűzése előtt törekedni fog a már megindított munkálatokat és ezek között első sorban a valuta rendezés műveletét az eddig megállapított irányban tovább folytatni és befejezésre juttatni (Helyeslés a jobboldalon.) a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokkal egyetértésben megoldandó kérdéseknél pedig a megoldásnak oly módzatait keresni, amelyek alkalmasak arra, hogy azok mellett az ország közgazdasági és pénzügyi érdekei teljes mérvben megóvassanak.

Az ország anyagi érdekeinek előmozdítása és fejlesztése céljából igyekeznél fogunk kereskedelmi összeköttetéseinket gyarapítani s oda törekedni, hogy főleg nyers terményeink jobban értékesíthetők legyenek. (Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: nem halljuk!)

Elnök: Kérem a képviselő urakat, méltóztassanak a képviselőház méltóságát megóvni. (Zaj a szélső baloldalon.)

Bánffy Dezső br. miniszterelnök: E mellett fel fogunk használni minden rendelkezésre álló eszközt arra is, hogy iparunk a megkezdett irányban tovább fejlesszék és megerősödjék. Gondoskodni fogunk, hogy azok a vidékek, a melyek még a vasúti összeköttetést nélkülözik, mielőbb bele vonassanak a vasúti hálózatba s némely még hiányzó vasúti összeköttetés a külfölddel különösen a keleti irányban létesíttessék. (Helyeslés.)

Az ezredévi országos kiállítás létrejövetele érdekében szükséges munkálatokat a kormány serényen folytatni fogja, mert szándékában áll, hogy e kiállítás a kitűzött időben, a jövő évben valóban meg is tartassék. (Halljuk! Halljuk!)

A kormány tudatával van azon súlyos viszonyoknak, melyekkel köz- és mezőgazdaságunk küzdeni kénytelen. Azért feladatának tekintí — amennyire anyagi erőnk engedi — a lehetőségig mindazon intézkedések biztosításáról és érvényesítéséről gondoskodni, melyek köz- és mezőgazdaságunk érdekeit elősegíteni és kielégíteni hivatvák.

A kormány tehát intézkedéseket szándékozik tenni, melyek egy a marhatenyésztés fejlesztését, ennek egészségügyének biztosítását, a filokszera pusztította szőlőhegyeink mielőbbi erélyes regenerálását, mezőgazdasági statisztikánk megszerzését, a gazdasági szakoktatás korszerű és igényeknek megfelelő fejlesztését,

valamint hazánk jelentékenyebb folyói sürgősebb szabályozási munkálatainak keresztülvitelét veszik célba. A tervbe vett intézkedések megvalósítása céljából első sorban s mielőbb megvalósítást terjesztetni, az állatbiztosítást és a szőlők rekonstrukcióját tárgyazó törvényjavaslatok (Helyeslés), fentartván magának a kormány, hogy az előadottakra vonatkozó többi javaslatát is a viszonyokhoz mért sorrendben előterjessze (Zaj). E mellett szándéka van a kormánynak a törvényhozástól felhatalmazást kérni, hogy az esetben ha a földművelésügyi téraza folyó évi mérlege felesleggel záródnék, a maradék felesleget gazdasági érdekek istápolására fordíthassa s a földművelésügyi miniszter rendelkezésére bocsáthassa. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Körvonaloztam ezekben röviden azon elveket és irányt, a melyek szerint eljárni kívánunk; a rendelkezésünkre álló időt és erőt felhasználva fogunk törekedni ezeknek valószínűsítésére; a t. háztól és a támogatástól függ, hogy törekvésünknek sikere is lehessen. (Élénk helyeslés, taps a jobb oldalon.)

Justh Gyula: Tisztelt képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Az új kormány megalakulása pillanatában s különösen azok után a miket t. miniszterelnök ur beköszöntőjéből megérteni lehetett. (Derűtség balfelől.) ismét és ismét meg-meg ujuló erővel nyomul előtérbe az a nagyfontosságú kérdés, hogy a lefolyt válságnak tulajdonképpen mi volt valódi indító oka. (Helyeslés a bal és szélsőbalon.) A t. miniszterelnök ur elődje tudvalevőleg a legnagyobb általánosságban csak azt jelentette ki, hogy kabinetje benyújtotta lemondását, mert elvesztette a korona bizalmát, de a tekintetben t. ház, hogy mi okozta a korona bizalmának megcsökkenését, a legnagyobb sötétségben hagyta a nemzetet. (Helyeslés a szélső baloldalon.) T. képviselőház! Elfogadható okot a bizalom elvesztésére, megcsökkenésére vagy eselekedetek vagy mulasztások szolgáltathatnak. (Igaz! Ugy van bal felől.) Politikában t. képviselőház a kizárólag személyes motívumok jogosultságához legalább is erős kétely fér. (Igaz! Ugy van! a bal és szélső baloldalon.) A t. miniszterelnök ur beszédjében, a mennyiben megtudtuk érteni, mert megvallom oly zaj volt, (Mozgás a jobboldalon. Felkiáltások: Ott lármáztak. Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) hogy felolvasott beszédjének (Élénk derűtség a bal és szélső baloldalon.) egyes részeit alig lehetett meghallani, ha jól fogtam fel, azt jelentette ki, hogy az új kormány minden tekintetben az előző kabinet nyomdokain fog haladni és azzal teljes mértékben azonosítja magát. A válság indító okai

tehát t. képviselőház vagy csupán személyes ellenszenv volt, a mi ugyan nem tételezhető fel, vagy pedig a t. kabinet már megalakulásának, már születésének pillanatában magában rejti a korona bizalmatlanságának csiráját (Ugy van! a szélső baloldalon.) A válság lefolyása tehát t. ház, parlamentárisnak egyáltalában nem nevezhető. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Nem ismerjük azon indokokat, amelyek a válságot előidézték. Azok ismerete nélkül pedig nem vagyunk azon helyzetben, hogy tárgyilagosan megítélhessük a helyzetet; azok ismerete nélkül nem tudjuk felfogni: miért vesztette el a korona bizalmát a Wekerle-kormány és miért nyerte meg azt a Bánffy-kabinet? (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Zaj. Halljuk! Halljuk!) a mely pedig el van tőkélve minden tekintetben a Wekerle-kabinet nyomdokain haladni. Józan észszel nem lehet megérteni, hogy egy és ugyanazon politika végezéjaira nézve mi előny rejlik abban, ha egy minden tekintetben azonos politika folytatása gyöngébb kezekre lesz bízva. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

T. ház! Az eseményekben, eselszövényekben és tanuságokban egyaránt felettebb gazdag válságnak nagy horderejű, kiemelkező mozzanata volt kétségkívül azon törekvés, amely az 1867-iki közjogi alapot védelmező politikai pártok egyesítésére irányult. A nemzetnek határozott és minden kételyt kizáró felvilágosítás nyújtandó abban a tekintetben is: mily alapon tervezetett a fuzió az 1867-diki közjogi alapot védelmező politikai pártok között, és hogy mily körülmények okozták a fuzió megghiúsulását? (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A korona, t. ház, amennyire az a jelenségekben megítélhető, melegen ohajtotta a fuzió létrejöttét; ohajtotta azt az Apponyi Albert gróffal és Horánszky Nándorral folytatott tanácskozások után is (Felkiáltások a jobb oldalon: Honnan tudja? Nagy zaj.) ohajtotta tehát akkor is, amidőn a nemzeti párt törekvése ismeretes volt előtte. A kabinet alakítására első sorban felszólított horvát bán ugyanis tudvalevőleg minden követ megmozdított a fuzió érdekében és amikor ebbeli törekvése a szabad-elyűpárt merev ellenállásán hajótörést szenvedett (Felkiáltások a jobboldalon: Az már nem áll! Ugy van, ugy! a szélsőbaloldalon.) letett kabinet-alakítási terveiről; azt pedig még csak föltételezni sem lehet, hogy azon horvát bán, aki elsősorban szólítottatott fel kabinet-alakításra és aki a korona teljes bizalmát bírja, a korona intenciója ellenére buzgolkodott volna a fuzió létrehozásán. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A tényekből tehát, t. képviselőház, a lo-

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Téli szórakozásaink.

— A „Tiszántul“ eredeti tárczája. —

Hol vannak a régi jó idők, mikor a váradi lány fényesre, simára fésülte haját, a menyecske csipkedézt tüzött egyszerű kontyára, a matróna fehér patyolat főkötővel kötötte be őszülő haját? Ma már mindenünk a legújabb hírekről is referál, — mindenünk rang és korkülönbség nélkül hullámos haját visel s hajport használ; csak az a kár, hogy divatosan dekorált fejünkbe modern gondolkodás is költözött s divatból kime... ruháinkkal levetettünk sok régi jó erkölcsöt és szokást is.

A család férfitagjait sem vette azelőtt annyira igénybe a mindennapi munka és gond; nyugodtabb mederben folyt az élet s a téli alkonyatot pipálgatva együtt tölték velünk.

Ilyenkor szóba került egy és más szép és magasztos dolog, kézbe került az újságlap is, — amit még akkor gyermekek előtt is otthelyeztünk az asztalon. — Szóba jöttek a régi hősök s a kor nagy emberei, néha-néha felolvasásra kerültek a szentírás örökszép jelenetei is. S mire az olvasottak megbeszélésére került a sor, egymásután beköszöntöttek a jó ismerősök, a kiket aztán otmarasztottunk az estebédre is. S az estebéd után az ifjuság tánczra keredett. A faldiszeket nem kelle a portól féltetni, mert nem léteztek s az aranykeretű fest-

ményeket a portól szívesen megtisztították másnap — a ház leányai.

Milyen másképp van ez ma. Férjeinket, fiainkat üzi, hajtja az élet, az őrlő gond s örülnek ha végzett munka után egyet fordulnak a főutezán s aztán kaszinóban, kávéházban el sem győzik olvasni a sok újságot, mert a századévi embernek felszinen kell maradnia s furcsa lenne, ha egy órával később tudnák meg a miniszterválság eredményét, vagy a malomügy legújabb változatát.

Mi otthon szintén izlés szerint öljük az időt. Olvasunk is sokat, ki napilapot, ki Hetet, ki Új Időket, ki Ország-Világot, hisz vannak sokan szépirodalmi lapok is és valamennyien híven tükrözik a kor reális szellemét. Kedélyes együttes varrogatásra, munkálkodásra ma már nem igen kerül a sor. Az életviszonyok, hiába, sokkal komplikáltabbak és százfelé vonzzák a család nő tagjait is, nem egyet a közügy terére is. Azután a szegény gyermekeknek sem mi kötetjük már a harisnyát, nem öltögetünk jámbor, fölemelő gondolatok közt az árvák és elhagyottak téli ruháján.

Azt most az egyetek a gyárakból szerzik be s nagy dobbal osztják ki méltónak s méltatlannak. Mi elég ha tagsági díjainkat befizetjük s az egyet alkotmányos életében nyíltan részt veszünk, otthon legalább pihenhetünk, vagy unatkozhatunk.

Az estebéd csak ma is összehozza a családtagokat. Az az egy eseményünk megmaradt esorbitatlanul: szeretünk enni. Hanem barátaink gyülekezését hiába várjuk. Hja! a lányok,

asszonyok nem jöhetnek ma össze külön meghívás nélkül, az urak meg nem látogathatnak el leányos házhoz, ha szóba nem akarnak kerülni. Igen, igen a megszólás és a zsurozás ölik meg házias összejöveteleinket, nyilvános multságainkat pedig a klikk rendszer, meg a fényűzés.

Ma már a gyermekek is zsuroznak s a lányok csak előre megállapított összejövetelekben vehetik ki részüket a tánczból. Hiszen jól mulatnak aztán és hangosan is: hanem 100—200 frtba is belekerül az uzsonna meg vacsora s bor annyi legyen, hogy a fiatalság be is csip-hessen egy kicsit, másképp nem mulat. A mai aranyifjuságnak fenékgig kell ürítenie az élvezet poharát, másképp nem hat idegeire. De a fiatalok legalább tánczolnak s önmagukkal foglalkoznak. Hanem aztán az asszonyi zsurok! — Hetekig folyik a házban a porolás, festés, díszítés. Szerencsére a konyha nem ad dolgot, mert az asztalokról a cukrász, meg a csemege kereskedő goydoskodik. A zsuro napján a cselédszobába szorul a gyermekhad, a háziur szabadságotatit, a cselédség száma hatványoztatik. S a fogások közben (van elég) megindul a szőlavina, sorba mosatik Várad minden számbavehető perszonája. És jaj annak, a ki nincs jelen, vagy hamarabb elhagyja a társaságot; mögötte — mint járatlan utakon — gyom és gaz terem.

Nehogy valaki azt higgye, hogy a váradi gyermekek szórakozásáról nincs gondoskodás! Ott van a kolon. A négy éves Mimit már nyilvános táncsterembe viszik a kolonba, hadd tanulja meg minél előbb az illemszokásokat; a

gika kérelhetetlen szabályai szerint más következtetést levonni nem lehet, minthogy a korona örömmel vette volna a fuziót, és hogy nem állott volna utjában a nemzeti párt létalappját képező nemzeti törekvéseknek. (Ellenmondás jobb felől. Zaj.)

T. Képviselőház! Az én és politikai elbarátaim nemzeti aspirációi messze tulszárnyalják a nemzeti párt nemzeti aspirációit. (Ugy van! a szélső baloldalon.) De azt t. képviselőház készséggel elismerem, hogy a nemzeti párt ebbeli törekvéseinek megvalósulása nagyban előmozdítaná a nemzet megerősödését. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Akik tehát, t. képviselőház, oda állva a korona és nemzet közé, egyedül hatalmi érdekekből (Ugy van! Ugy van! balfelől) akadályokat gördítenek a nemzeti haladás útjába, azok bünt, mondhatnám árulást követnek el a haza ellen. (Hosszantartó zajos helyeslés a bal és szélsőbaloldalon.) A nemzetnek t. képviselőház, el kell söpörnie, ha élni akar, azt a pártot, amely párt egyedül áll utjában a nemzeti haladásnak. (Hosszas élénk tetszés, helyeslés és taps a bal és szélső baloldalon.)

T. Képviselőház! Az a tény, hogy a korona szívesen vette volna a fuziót a nemzeti párttal a legfényesebben czáfolja meg azt az elterjedt hírt, mintha a Wekerle-kabinet azért vesztette volna el a korona bizalmát, mert közjogi kérdésekben nem volt eléggé konzervatív, és mert nem tudta elegendő erélyvel utját állni a Kossuth-kultusznak. (Ugy van! a szélsőbaloldalon) hogy a korona akarata áll utjában a nemzeti haladásnak és hogy a korona rossz néven venné a nemzettől azt ha nagyjaival szemben háláját és kegyeletét rója le. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

A kormány politikájával és programjával nem lehet feladatomban ez alkalommal bővebben foglalkozni. (Halljuk! Halljuk!) A függetlenségi és 48-as párt programja, politikája és magatartása pedig sokkal ismertebb, világosabb és határozottabb, semhogy felmentve nem érezhetném magamat az újabb részletezéstől. Különbö is erre lesz alkalmunk, ha előbb nem, a költségvetési törvényjavaslat tárgyalása alkalmával. Csak is egyetlenegy kérdésre nézve óhajtom még nézetemet már ez alkalommal elmondani. (Halljuk! Halljuk!)

A t. kormány úgy látszik el van határozva a tekintetben is az előzőkormányok nyomdokain haladni, hogy egyik főfeladatául tűzte ki a 67-iki közjogi alap fentartását és megvédését. Sajátságos viszás állapot t. ház, hogy főczélul nem a haza boldogsága tüzetik ki, hanem egy alkotás fentartása és megvédése. Józan ész sze-

rint pedig minden alkotás csak addig tartandó fenn, míg alkalmasnak bizonyul, a haza boldogságának előmozdítására. (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.) A hazát kell megvédeni és fentartani t. ház. (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.) nem pedig egy alkotást a mely, mint minden alkotás, csak addig bír értékkel, míg a haza javára szolgál. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Nem lehet tehát t. ház egyetlen egy törvényt sem odaállítani úgy, mint változhatlan és maradandó alkotást. A ki előtt főczél a haza maradandósága és aki egy alkotáshoz való merev ragaszkodással nem akarja koczára tenni magát a hazát, az nem indulhat meg ily botor jelszavak után. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.) A 67-iki közjogi alap mai napig csak is úgy volt fenttartható, hogy érdekében az egész kormányzati apparatus vétetett igénybe és hogy legujabban mellette latba vétetett még a király tekintélye is. Ezen roskadozó alkotás fentartása és megvédése miatt nem haladhattunk egyetlen egy téren sem oly mértékben, mint a milyen mértékben haladtak oly államok, melyek önállóságuk és függetlenségük teljes birtokában vannak. (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.) Azokban a harcokban és küzdelmekben, melyek ezen alap fentartásért folytak, corumpáltatott a nemzetnek egy nagy része és ezen az alapon nőttek nagygyá nemzetiségi bajaink és közigazgatási mizeriaink. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.)

Egy szóval t. ház röviden kifejezve: a 67-iki alap kutforrása minden bajainknak akadály, minden téren a haladásnak (Igaz! Ugy van a szélső baloldalon.) Nagyon természetes tehát, hogy mi, a kik ily nézetben vagyunk, nagy hivatásunk teljes tudatában, ezental még nagyobb erővel, még fokozottabb buzgalommal fogjuk ostromolni az 1867-iki közjogi alapot és ezental még kitartóbban, még komolyabban fogunk küzdeni hazánk állami önállóságáért és függetlenségéért. (Élénk helyeslés a bal és szélső baloldalon. Zaj a jobboldalon.)

Minden armány és minden erőszak daczára miénk a jövő és csakis a miénk t. képviselőház, illetőleg azoké az eszméké, a mely eszméknek szolgálatában állunk. (Igaz! Ugy van a szélső baloldalon) mert utóvégre is a nemzet szívéből nem lehet kiirtani a szabadság, a függetlenség utáni vágyat: kitör az még a koporsóból is. (Élénk helyeslés és taps a szélső baloldalon.)

Papp Elek jegyző: Apponyi Albert gróf.

Apponyi Albert gróf: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Az a viszhang a melyet az ellenzéki pártok képviselői egy beköszöntő kor-

mány programnyilatkozatára adni szoktak, részemről ez alkalommal igen rövid lehet. Mint-hogy pedig a t. kormányelnök ur az ő politikai helyzetét abban reassumálta, hogy az ő vezetése alatt álló kormány mindenben folytatása az azelőtti kormánynak, hogy az ő politikája mindenben azonos az azelőtti kormányéval, igen természetes tehát, hogy a mi helyzetünk az ő kormányával szemben is ugyanaz, a mely az azelőtti kormánnyal szemben volt. (Egy hang a szélső baloldalon: Csakhogy könnyebb!)

Valamint ő ragaszkodik ahhoz a programhoz és azokhoz a tradíciókhoz, a melyeket elődeitől örökölt, így mi is ragaszkodunk ahhoz a programhoz és azokhoz a tradíciókhoz, a melyekkel ez a párt a választók elé lépett és a melyeknek értelmében működését ebben a házban kifejtette. (Igaz! Ugy van a baloldalon.)

Azonban t. képviselőház, a helyzetnek igényei mégis olyanok, hogy ezen rövid kijelentésre nem szorítkozhatom és kénytelen vagyok némi kritikus megjegyzést fűzni azokhoz, a miket a t. kormányelnök ur. t. programnyilatkozatából hallottam. (Halljuk! Halljuk!) E téren sem kell hosszúnak lennem, mert talán nem vétek azon tárgyilagos bírálatnak szabályai ellen, melyet a t. kormányelnök tőlünk kér, ha konstátálom, hogy új eszme, új politikai gondolat az ő programnyilatkozatában vajmi kevés foglaltatik. (Élénk helyeslés a bal és szélső baloldalon.) De annak a réginek, annak a megszokottnak formája, a mely az ő nyilatkozatából kidomborodott, nem volt mindenben szerencsés, úgy, hogy jobb szerettem volna, ha ő a régihez való ragaszkodását a chablonszerűségig kiterjesztette volna, mint azon újításokat a formában, melyeket az ő programnyilatkozata tartalmaz. Mindjárt a kiindulási pontot igen szerencsétlenül formuláztok tartom. A t. kormányelnök ugyanis azt mondta, hogy kormányzata egyik főfeladatának tekintti a teljes bizalomnak helyreállítását. (Egy hang jobbfelől: Ápolását. Nagy zaj.) Szívesen elfogadom a helyreigazítás, de magából ebből a helyreigazításból és abból, hogy a nyilatkozat ezen részének minden egyes kifejezésére ilyen súlyt fektetnek, meritem azt a jogot, hogy annak formulázását a legszigorubb bírálat tárgyává tegyem. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

A kormány tehát feladatául tűzi ki a legbensőbb bizalomnak ápolását, de kik közt? Már erre tisztán emlékszem, hogy a kormányelnök így mondta: a korona, a kormány és az országgyűlés két háza közt. Bocsanatot kérek, ez ennek a nagy feladatnak oly kicsinyes, a parturalom szellemétől annyira áthatott felfogása, (Ugy van, a baloldalon.) a mely, ha nem véletlen tollhiba a formulázásban, (Derűtlenség a baloldalon.) hanem, amint a helyreigazító közbeszólásból következtetnem kell, átgondolt rendszert, tiltakozás nélkül nem maradhat. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Igenis, az alkotmányos kormány fenállhatásának egyik parlamentáris alapja a korona bizalmának birtoka; de a kormányzásnak célja ezen téren nem lehet a bizalomnak fentartása korona és kormány közt, a korona és az országgyűlés egyik vagy másik háza és az országgyűlés két háza közt. Ezek parlamentáris előfeltételek a kormányzásra, de a célnak, amely kell hogy minden kormány és különösen minden magyar kormány előtt legyen, annak kell lennie, hogy a bizalom ápol-tassék, és hogy a bizalom teljes, benső és zavartalan legyen a korona és a nemzet között. (Hosszas élénk helyeslés és éljenzés a baloldalon.) És ennek a célnak (Zaj. Halljuk! Halljuk!) ezen cél elérésének, alá kell rendelni tudni a bizalmi viszonyt a korona és a kormány közt. Amely kormány első nyilatkozatában, ezen nehé pillanatban, az országának ezen válságos helyzetében nem tud nekünk egyebet mondani arra a kényes és nagyfontosságú lélektani tényezőre nézve, mint azt, hogy ápolni fogja a bizalmat a korona és a kormány és az országgyűlés két háza közt, az evvel is dokumentálja, hogy feladatának magaslatán nem áll, hogy annak helyes felfogására nem képes. (Ugy van! a baloldalon. Zajos ellenmondások a jobboldalon. Halljuk! Halljuk!)

A kormány programjának az egyes tárczára vonatkozó tétélek nem egyebek, mint legáltalánosabb ismétlései annak a tárgysorozatnak, amely minden egyes tárcza keretébe

nevét is kiteszik az ujságba s tíz éves korában már kész nagyvilági hölgy lehet.

Az egész váradi társaság télen ritkán jön össze közös találkozásra; talán csak a sétahangversenyeken. Magasabb rendű hangverseny ritkán van; rendszeren csak meghirdetik s részvétlenség miatt elmarad; színház nincs, a régi felolvasások elmaradtak. Milyen szépen is találkozott a váradi intelligens társaság régen, az öreg Bémer bácsi idejében a télnek majdnem minden hetében. Láttuk egymást minden héten és részestülünk igazi szellemi élvezetben. Csakhogy kidőlt a régi gárda. Kifogytunk a szuszából. Szerencse, hogy a Szigligeti-társaság cseppent itt-ott egy kis irodalmi összejövetelt s megmenti szellemi életünket.

A bálók fényesen szoktak sikerülni — főleg ha spendiroz a rendezőség villamfényre. De hol van belőlök a fesztelen jókedv, az egyöntetű hangulat? Miért a huzavona, a kölesönös méregetés, az elkülönülése egyes társasköröknek? Báljainkon valóságos kasztrendszer észlelhető, de nem olyan mint a régi Indiában, hanem modern. Ott a pária akárhogy kedvez neki, a szerencse csak pária marad: itt a pénz előre lépteti a társadalmi osztályt. Hiába! ez a kor-szellem s a pénzarisztokrácia nemesek Amerikában szerepel, de nálunk is. És ha jön egy malomkrach s a pénz eluszik: mint mikor hófedte tájról eltűnik a fehér lepel s újra feketellenek a határvonalak, úgy meglátjuk ismét a társadalmi osztályokat elválasztó vonalakat. — És a mi fáj az a vigasztaló, hogy ez ma nemesek nálunk, de mindenütt így megyen a kerek ég alatt.

A bálók rengeteg sokba kerülnek és mégsem mulatunk jól. Lányaink petrezselymet árulnak; mintegy jelezve az általános állapotot, t. i. hogy mind többen-többen maradunk pártában. És ez a helyzet így lesz mindaddig, míg a váradi anyák vallásos, munkás, egyszerű lányokat nem nevelnek, míg a férfiak hozományt hajhásznak s nem mérlegelik inkább, a lányok erőnyeit, háziasságát, takarékoságát és a míg a váradi lányok a fiuknak udvarolnak.

Nehogy azonban azt higgye a »Tiszántul« valamely távolabb lakó olvasója, hogy Váradon fehérhollók a házasságkötések, meg a magyaros jó mulatságok; megnyugtatom, hogy az esküvők csak aránylag kevés számuak, s hogy akad — hála Istennek — itt is olyan társas összejövetel, hova az emberek nem viszik magukkal az anyagi gondok terhét, a sértett vagy fáradt kedélyhangulatot, a hol angyal lebeg a társaság felett — nemesek akkor, a mikor elhallgatnak a csevegő ajkak; a hol pihen, vidul a lélek s tisztul az élet zivatarai után.

H. Györy Ilona.

Apróság.

Könnyű elhinni. Urnó. Azt hallom, hogy az ön barátjával nagy szerencsétlenség történt: elvesztett a zsebéből százezer forintot. — Városi írnök. Tiszta vigyázatlanság; én velem ilyesmi nem történhetik.

beosztható. (Zaj. Halljuk! Halljuk!) Ezzel tehát nincs mit foglalkoznom. És így csak azokat a pontokat emelem ki, a melyekben tényleg politikai tartalom van. (Halljuk! Halljuk!) A t. kormány első feladatának tekinti a már megalkotott egyházpolitikai törvényeknek megvalósítását, még pedig a törvény által kitűzött határidőn belül.

Az én meggyőződésem szerint, t. ház, ezzel egy lehetetlen feladat teljesítésére vállalkozott. (Élénk helyeslés a baloldalon. Mozgás jobb oldalon. Halljuk! Halljuk!) Én nagyon természetesen találok azt, hogy a kormány más programmal nem léphet a nemzet elé, mint azzal, hogy azok a törvények végrehajtsanak, a melyeket a törvényhozásnak minden faktora magáévá tett, de hogy azok végrehajtsanak, mielőtt azok helyes észszerű és nyugodt végrehajtásának előfeltételei megvannak, az t. ház, az én meggyőződésem szerint lehetetlen. (Ellenmondások és derűtlenség a jobb oldalon. Élénk helyeslés a bal oldalon.)

T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Önök közül néhányan ma nevetnek. Majd ha a jövő ülészek elején egy rövid törvényjavaslattal fogunk találkozni, melyben a t. kormány ezen terminusnak prolongálását kéri, akkor nekem lesz okom nevetni. (Élénk éljenzés és taps a bal oldalon.)

A t. kormány felőli programjában a közigazgatási reformnak egész kérdését. A t. kormány tehát magát hivatva érzi arra, hogy a közigazgatási reformot keresztül vigye és ha Müller püspök ur ő méltósága beleegyezik, az erre vonatkozó kísérletet talán meg is teheti. (Zajos helyeslés, derűtlenség és taps a bal- és a szélső-baloldalon.) Hogy a kísérletnek stádiumánál e kezdeményezés tovább fog-e menni, az mindenféle egyéb körülménytől függ, a melyeknek mérlegelésébe bocsátkozni ma nem akarok és ezért csak egyet emelek ki. A t. miniszterelnök ur a közigazgatási bíróságra vonatkozó törvényjavaslat tárgyalását a parlament közvetlen munkarendjébe vette föl; nincs ez ellen semmi kifogásom. Továbbá azt mondá, hogy ama bizonyos két szakaszból álló, gondolom 1891-iki törvény rendelkezésének megfelelőleg az azon törvény második szakaszában foglalt javaslatokat egyidejűleg fogja a ház elé terjeszteni és azonkívül még a községek és városok rendezéséről, valamint a fegyelmi eljárásról szóló javaslatot, tehát azokat a javaslatokat, a melyekben közfelfogás szerint a közszabadságnak és önkormányzatnak garanciái foglaltatnak.

Egyet azonban a t. miniszterelnök ur nem tudom kifejtett-e, vagy szándékosan elhallgattott: kifejtette, vagy elhagyta a választások szabadságára és tisztaságára vonatkozó törvényjavaslatok betervezését. (Helyeslés a bal- és szélső-baloldalon.) Pedig, t. ház, ezen kihagyásnak vagy kifejtetésnek utólagos pótlását nagyon kérem, mert ezt a házgot előnyösen ki nem tölthetik a miniszterelnök ur politikai pályájának előzményei és hagyományai. (Derűtlenség és helyeslés balfelől.) És ha ő a nemzetiségi kérdésre vonatkozólag tett nyilatkozatában oly óvatos volt, hogy éppen ezen egyéni előzményekkel szemben nagyon hangsúlyozta a nemzetiségi törvénynek loyális megtartását és végrehajtását, akkor az összes magyar nemzetnek szabadság igényével szemben is lehetett volna oly figyelmes, hogy az ő politikai múltjával szemben a közszabadságra és a választási szabadság biztosítására vonatkozó megnyugtatót ki ne feledje. (Élénk helyeslés és éljenzés a bal és szélső-baloldalon.)

Végül még néhány szót a t. kormány programjának azon pontjáról, mely az 1867-iki kiegyezésre vonatkozik. (Halljuk! Halljuk!) A t. kormány úgy, a mint az összes elődei tették, azt mondja, hogy az 1867-iki kiegyezésnek alapján áll és azt fenntartani kívánja. Ez az én álláspontom is. De ha a lapok híreinek hitelet lehet adni, akkor a tegnapi szabadelvű konferencián a t. miniszterelnök ur erről a pontról még nagyobb határozottsággal, hogy úgy mondjam, militansabb értelemben beszélt, a mennyiben ennek a kiegyezési műnek megvédését is tüzte ki kormányzatának egyik kifejezett céljául.

Hát, t. ház, ezt a kiegyezést fentartani és megvédeni én is óhajtom, de úgy látszik, hogy a fentartásnak és megvédésnek eszközeiben egymástól eltérünk. A kiegyezés megvédésének

és fentartásának módja szerintem az, hogyha a nemzetben az ezen kiegyezés iránti bizalom, az ezen kiegyezés iránti szeretet, az ezen kiegyezésben fektetett hit megerősödik. (Élénk helyeslés. Ugy van! balfelől.) Ez az egyedüli módja. Vagy — bocsánatot kérek — van még egy másik módja. (Halljuk! Halljuk! balfelől.) Lehet minden kormányzati rendszert, minden alkotást megvédeni az erőszak és a korrupció eszközeivel is; (Igaz! Igaz! balfelől.) de ennek ki kell zárva lennie és ha ezekhez az eszközökhöz nem akarunk folyamodni, ha ezen kiegyezési alkotásnak egyedül maradandó alapját akarjuk biztosítani, azt, amely a nemzet függetlenül érző polgárainak meggyőződésében áll: akkor érvényesíteni kell a kiegyezési mű tartalmának nemcsak azon részét, mely a nemzetre bizonyos kötelezettségeket hárt, melyeket mi teljes loyaltással teljesíteni akarunk az utolsó pontig, hanem érvényesíteni kell azon részét is, mely a nemzet állami önállóságát, a magyar korona függetlenségét és a magyar nemzetnek, mint önálló nemzetnek egyéniségét biztosítja. (Élénk helyeslés és éljenzés balfelől.)

És e részben egyoldalú volt a t. szabadelvűpártnak politikája kezdettől fogva a mai napig és ezen egyoldalúságnak, az arra való képesség vagy azon akarat hiányának, hogy a kiegyezés nemzeti tartalmát érvényesítsék, köszönhető az, hogy ezen mű nagyobb veszélyben forog ma, mint bármikor, s ezen veszélyt elhárítani semmi egyébvel nem lehet, mint-hogyha ép azt a nemzeti tartalmat, a nemzetnek azon jogait, azon jogos kívánságait, melyek az 1867. XII. t. cz.-ben részint elvben már benne vannak és kötelezőleg végre hajtandók, részint annak keretén belül érvényesíthetők, érvényesítsük és keresztül vesszük. Ez az a módszer, amelylyel ezt a kiegyezést állandó és biztos alapra lehet fektetni a nemzetnek megrontása nélkül.

Minden más módszer csak ezen kiegyezés hitelének tovább rongálására és végeredményében annak összeomlására fog vezetni. Egyedül az a politika, melyet jelezni bátor voltam s melyet képviseltek ezen házban s eházon kívül évek óta, képes az én meggyőződésem szerint annak a célnak megfelelni, melyet a t. miniszterelnök ur is magáénak vall: hogy t. i. az 1867-iki kiegyezés fentartassék és hogy bizottságban áll: ami az 1867-iki formánál is magasabban áll: a feltétlen bizalom a korona és a nemzet közt, a dynasztjának és a monarchiának hatalom állása Európában. (Élénk helyeslés a balfelől.)

További kritikái megjegyzéseket későbbi alkalomra tartván fel, most ezekkel a kijelentésekkel veszek tudomást a t. miniszterelnök nyilatkozatáról. (Hosszantartó élénk helyeslés, éljenzés és taps balfelől.)

Lapszemle.

Budapest, 1895. jan. 19.

Magyar Állam. »A szabadelvű párt« czim alatt vezérezik. Bekezdésül azt írja, hogy a szabadelvű párt megmentette önmagát a hazának, de ki fogja megmenteni a szabadelvű párttól a hazát? Ez a kérdés és egyéb semmi. E sarkpont körül forog husz év óta a magyar politika. A szabadelvű párt mindent a saját érdekei, a saját uralmának megszilárdítása végett tett és így menti a hazát, voltaképpen pedig így teszi tönkre az országot. A legutolsó hazamentés szemünk láttára folyt le pár nap előtt. Láta az ország a lelketlen intrikát, melylyel a fuziót és az egyházpolitika felfüggesztését megakadályozták csak azért, hogy a szabadelvű párt a hatalom birtokában maradjon. Igen, de ezt a hatalmat meg is kell tartani. Bánffy kabinetje oly gyenge, hogy bármely pillanatban négy-öt képviselő is nyakát szegheti. Innen ered, hogy paktál a szászokkal. S innen van, hogy megint előtérbe lép a fuzió. De midőn már az új miniszterium megalakult, vajjon melyik párt az, mely a fuzióba belemehetne? A szabadelvű párt nagy falánksága hamar megboszulja magát. A vékonyka többséggel radikális politikát végrehajtani, kétséges vállalkozás. Bánffy a világ eddig úgy ismerte, hogy nekivág az operen-

ciás tengernek is és nem kerül fifikusan minden kis pocsolját. S ime a nagy elhatározások embere a kicsinyes alkudozások szatócspolitikájára fanyalodik. De a fuzió nem képzelhető másként, mint teljes átalakulással, új emberekkel a kormányon és a pártvezérlésben. Ne képzeljük az ellenzéki vezérférfiakat olyan gimpeliknek, hogy belerepüljenek a kalitkába csak azért, mert az nyitva áll. A czinke már több életfilozófiával bír, mert az megkívánja, hogy a kitett tökeserépben egy pár mag is legyen. A fuziónak előfeltétele, hogy amint a Deák-pártot felszívta a Tisza-párt, úgy szívja fel az új kiegyezési párt is a mai kormánypártot. A szabadelvű párt leélté, kiélte, elélté, felélte magát. A sorsot hívja ki, ha még tovább vonakodik a fuziótól. A haza érdeke kívánja, hogy a szabadelvű párt a maga összes erkölcsiével, tradícióival és vezérembereivel alámerüljön a semmiségbe és jöjjön új párt, új elvekkel, új emberekkel és új erkölcsökkel!

Hazánk szerint a Bánffy-kabinet mindjárt megalakulásakor inkorrekt eszközökkel akarta pozícióját megerősíteni s nemzeti párti képviselőt akart bevenni a miniszteriumába, de szerencsére még nem vesztett ki vélekép az elvek iránti hűség teljesen s a politikai erkölcselenség ezéla nem vezetett s ily körülmények után nem is foglalkozik az új programbeszédrel, mert nem hisz a Bánffy kijelentéseinek komolyságában.

Egyetértés. »Főpróba« czimmal az új kabinetnek a pártban véghezment bemutatásáról ír, melyen báró Bánffy Dezső játszott a miniszterelnök szerepét, megtartván a program próbáját. A báró Bánffy próba programja ép oly szegényes, üres és gyámoltalan, mint a mily szegény és ügyefogyott az egész kabinet. Semmire sem képes csak utánzásra, semmivel se dicsekedhetik csak azzal, hogy folytatása lett a réginek. Az ellenzéki lapok megtámadása is hozzátartozott a mai főpróba-hoz, mely tökéletesen sikerült. A szereplők is, a hallgatók is eleget tettek kötelességüknek úgy, a hogy tölük telt.

Pester Lloyd teljesen azonos hangon nyilatkozik s különösen a Bánffy beszédét halmozza el nagy dicséretekkel.

Magyar Hirlap szerint a Bánffy-kabinet sorsa a szász képviselőktől függ, kik viszont a szász püspökök és választóktól függenek, az új miniszterelnök pedig az előbbi elveit vallja magáénak s így segíteni kelle s ez pedig a szászoktól függ, így tehát a szabadelvű párt valódi kiskorúságra jutott, mert Kálnoky és Müller püspök határoznak felette.

Magyarország. Szilágyi törvényalkotásairól vezérezik s két kérdést tárgyal, tudni illik, mit alkotott és mit szándékozott alkotni, ha továbbra is miniszter marad? Az előbbi kérdésre megfelel a törvénytárban lévő huszonnégy törvényzikk. Az utóbbi kérdéstről tájékoztat nyujtanak a beadott és beadásra kész javaslatok és tervezetek. A törvényzikkkel röviden végezhetünk. Sok-e, vagy kevés? az öt és háromnegyed év alatt nem jelentős kérdés. Elég, ha kielégítette a szükségletet, kevés, ha ezt a célt el nem érte. Inkább kérdezhetnők, hogy helyes sorrendben és jól vannak-e megalkotva azok a törvények? Sok kifogás lehetséges. De ma hiába szólunk ezekről, mert ez által az illető törvények jobbakká nem válnak. Gyakorlati érdekű kérdés ma az, hogy a hátrahagyott javaslatokra nézve mi a helyes igazságügyi politika? A ház előtt fekszik a büntetőjogi novella és a kuriai bírások választási ügyekben. Az előbbi több év óta az előadó kezén van, ez egy silány mű, Szilágyi tudta, hogy ez nem valószínű dicsőségére, tehát elaludni engedte a dolgot. A másikra nézve a javaslat szőnyegre hozatala a pártok kívánságára, komoly és őszinte nem volt, mert hiszen tudta, hogy az már nem ér be a révbe. S később is mindig jött valami közbe. Persze most azt mondhatja, hogy nem rajta mult. Az új kormány magáévá teszi-e? A legutolsó javaslat a házassági ügyekben való eljárásról szól. Itt fog a küzdelem kitörni. Fel van-e az új miniszter eléggé fegyverezve azzal

~ Folytatás a mellékleten. ~

szemben? A felsüléstől leginkább megóv az, ha a javaslatok a nyilvános kritikának átadatnak. Az új miniszter nem elég erős arra, hogy a törvényalkotás terén az ellenőrzést nélkülözhetné. Tehát reméljük, hogy elődje hagyatékának rejtve maradt részét mielőbb nyilvánosságra hozza.

Budapesti Hírlap konstatálja, hogy habár a kormány megváltozott, de az álláspont ugyanaz maradt mind a két részből s ezt mindenik párt klubja élesen hangoztatta is; s az elvűségnek legjobb bizonyítéka Ernuszt Kelemen esete, ki nem hagyta el a nemzeti pártot, habár megkínálták a kultuszminiszterséggel. Azután az új miniszterelnök programbeszédjét méltatja, melyet a szabadelvű párt klubjában tartott. Sablon szerűnek és szónokiatlannak tartja s feltűnő, hogy maga Bánffy is azt tartja a pártjáról, hogy nagyon sok védelemre van szükség, hogy fennállhasson.

Nemzeti Ujság a három pártértekezletről beszél. A nemzeti pártban az elnök tett előterjesztést a párt négy tagjának meghívásáról a korona elé; az ott tett nyilatkozatok nem publikálhatók azonban a király beleegyezése nélkül; örvendetes mozzanata volt az értekezletnek az Ernuszt Kelemen beszéde a felajánlott miniszteri tárcza visszautasítása tárgyában. A szabadelvű párt értekezlete egyhangú volt, a Bánffy-kijelentései csak frázisokat tartalmaztak s az egész beszéd szörnyű lapos volt. A függetlenségi és 48-as párt pedig elhatározta, hogy az új kormányval szemben a legridegebb negatív álláspontjára helyezkedik. Így tehát a politikai kaleidoszkop nagyon érdekesnek mutatkozik s az új kormány bukása nagyon rövid idő múlva várható.

A **Nemzet** szerint a Bánffy-kabinetnek tegnapi programbeszéde feltétlen (?) biztosítéka nemcsak kormányzati állandóságának, hanem a szabadelvű reform politika következetes, folytonos előrehaladásának s teljes és végleges diadalának.

A **Pesti Napló** szerint a Bánffy-kabinet programja ebből az egy szóból áll: folytatás. Mert az új kabinet a törvénybe ígatott egyházpolitikai alkotásokat végre akarja csakugyan hajtani, de hiába van itt bármily erős akarat, nagy kérdés, hogy meg van-e a szellemi és tett erő is? Ez pedig a legfőbb kérdés, a melytől függ az új kabinetnek létkérdése is. Hogy Bánffy egy nemzeti párti képviselőt miniszterséggel kínált meg, ez nem kifogásolható, sőt dicsérendő, mert e lépésével Bánffy csak meg akarta osztani a hatalmat a nemzeti párttal, hogy a fuzió annál könnyebben létesüljön, mely végre is, hiába odázzák el oly soká, nem lesz kikerülhető.

A **Pesti Hírlap** a szabadelvű párti beköszöntőt méltatva, megjegyzi, hogy az új ujjat sem tartalmaz, mert az új kabinet csak örököse az előbbinek. Semmi egyéb feladata nem lehet mint az előbbinek programját fenntartani, folytatni s befejezni.

Neues Pester Journal a pártértekezletekkel foglalkozva megjegyzi, hogy azok semmi meglepőt és újat nem tartalmaznak, a Bánffy-programja más nem is lehetett, mert ily körülmények közt, midőn a szabadelvű eszmék már majdnem teljes diadalra vannak segítve csak a mű befejezése hiányzik. A nemzeti pártban az Apponyi beszéde igen éles és támadó volt, leginkább pedig heves a 48-as párté, mely az új kormányban legnagyobb ellenségét látja s mely ellen kész a legvégsőig menni.

Karcolatok.

Mindent elírnak előlem itt ebben a lapban az én kedves kollégáim. Mindig csak a »karcolatokat« hagyják meg nekem. Jól van. Nem panaszkodom. Sőt ma igen meg vagyok elégedve a sorsommal. Pompás témám akadt. Tudniillik ha előbb meg volt írva a »pénzpsychológiája«, hát én most megírom a »pénz morál«-ját.

Halljuk! — — —

Legutóbb egy valóban megindító tragédia játszott el a László-malom ingadozó falai között. A darab címe volt: »A megszorult Feldheim és a megszorult malom.« Írták a szereplők. Előadták a szerzők. Beh kár volt, hogy a fő szerzők s illetőleg a fő szereplők, tudniillik a vezérigazgató, a főkönyvelő s némely üzlettársak, a többi között Feldheim is »személyes megjelenésükben« akadályozva voltak, ez utóbbi helyett ennek ügyvédje szerepelt. Végre a történeti hűség kedvéért megjegyzendő, hogy a t. cz. publikumot néhány kötelességű »riporter« is ellenőrizte.

Maga az előadott tragédia igazi századvégi modern »kasszadarab«-nak bizonyult be, melytől a józan erkölcsi érzék alaposan »megundorodhatik«.

A darab rövid meséje a következő:

Feldheim a malombeli bünbandával mani pulált. Turpissága napvilágra jött. Bűnvádi vizsgálat alá jutott. Letartóztatták. Tehát csakugyan »csunyául megszorult«.

S másrészt a malom, köztudomás szerint, a legkritikusabb módon »megszorult«.

Persze, Feldheim, a »gazdag« ember, esetleg igen jól »elrendezte« saját dolgait. De vannak jó akarói, kik a »megszorult« üzlettárs becsületének »váltásdíjává« felajánlanak a »megszorult« malomnak egy elég jelentékeny csomó pénzt.

Ime a bonyodalom. — S itt kezdődik a küzdelem. — —

Nos a küzdelem elég rövid volt, hanem az eredmény — annál impozánsabb.

A jelenvolt hitelezők és részvényesek — egyetlen egy »korrekt« szavazattal szemben — mohón reárohantak arra az odadobott »morszára«, mely veszteségeiket igen kevéssel kárpótolja ugyan, de elfogadásával valósággal arczul ütötték a — köz morált! — — —

De a nagy Schakespeare recipéje szerint minden tragédiában gondoskodva kell lenni arról, hogy valami »komikus intermezzo« is beleszövéssék.

A jelen esetben Feldheim s illetőleg hozzátartozóinak ügyvédje volt olyan szíves a tragédia szabályait jól szem előtt tartani.

S igazán »komikus« volt, hogy a többi között kárpótlásul »malomrészvényeket« is kegyesen felajánlott! — — —

Tragédiáknak ezzel vége lett. De hogyan bírálja el a »közvélemény«? Tessék elolvasni: A »Szabadság« és a »Nagyvárad« — sajátképen tapsol, de mintha egy kicsit — püsszegne is. — S hát a »Tiszántul« mit szól hozzá? — — —

Mélységes esend van körülöttem. — S a mélységes esend közepette — én — sirok! —

Tudjuk, pardon! ha ezuttal egyes számban kezdem, úgy is folytatom, tehát tudom, hogy a »kriminális kodex« megengedi bizonyos esetekben, hogy a károsult fél a bűnvádi panasztól elállhasson.

Belátom, hogy a fenn idézett »megállapodás« még talán »humánus« is, mert talán sok más embernek végleges romlását, többé kevésbé feltartóztatni képes lehet.

S elhiszem, hogy a »pénzvilágnak« igaza van abban, hogy a pénzre nézve nem szabad »érzékenykedni«, s hogy jobb ma egy sovány veréb, mint holnap egy hizott tuzok. — —

De azért a fennebbi határozatot sehogysem bírom elviselni és — sirok — siratom a durván arczul ütött — morált! — — —

Belátok a jövőbe! — Látom, hogy Feldheim úr megint büszkén, fennhordott fővel jár s kel, mert hiszen »megszorult« korában a »megszorult malomra« gyakorolt presszió« folytán a prédának egy részéért visszavásárolta »becsületét«. —

S látom, hogyan halad el mellette egy más, szegény, börtön viselt ember, ki egy pillanatnyi botlásért, a földi igazságszolgáltatás keze alatt »megvezekelt«. —

S hát ugyan melyiköknek lesz több oka — elpirulni? — — —

S ugyan melyik fog — elpirulni?! — — —

Cerberus.

Nagyvárad város közügyei.

Értesítés.

A magánfogyasztásra f. évben felhasználható bor után fizetendő megváltási átalány megállapítván, felhívom mindazokat, a kik saját szükségletükre bort tartanak; miszerint a megváltási átalány kifizetése végett f. évi jan. hó 31-ik napjáig délelőtt 8—12 óráig a városi adóhivatal 7 sz. szobájában jelentkezzenek s a megváltási összeget a városi pénztárnál annyival is inkább kifizessék, mivel ellenesetben pin-céjük szabályszerű kezelés alá fog vétetni.

Kelt Nagyváradon, 1895. évi jan, hó 18.

Sal Ferencz,
kir. tan. polgármester.

A hét.

Rosszul kezdődött ez a hét is:

Meglőn a Bánffy-kabinet.

A hegy — a szabadelvűpárt — így

Hozott világra egeret,

Mely czinczog, ámde kis nyomában

Settenkedik a fuzió . . .

Rövid lesz életed kis egerke,

Rossz néked, ámde nekünk jó.

Wlassich professzor elbucszva

Örvendő hallgatóitól,

Vigasztalólag (?) kijelenté,

Hogy ez rövid, időre szól.

Rövid idő és felderül majd

Egy szebb és jobb politika . . .

Mikor hitünk nem sérti törvény,

S népünk lesz az ország ura.

Mikor a „Lloyd“-ban heverésző

Liberiás párt semmisül,

Hatalmi ring, klikk, czéda banda

Elvész majd menthetetlenül:

Akkor derül fel az igazság

Nyomorgatott népünk előtt,

Hogy mind, mi történt, szenvedés, baj,

Az történt önző érdekért.

Akkor zeng újra ajkainkon

Érted, Felség: „Moriamur!“

Ha majd szived s szívünk között nem

Foglalnak helyet árnyakul

Kik szent nevedben tönkretették

E szép és áldott hű hazát.

Felség! Ne hallgass a tanácsra,

Mit álnok, hűtlen honfi ád.

De jó lett volna ám nekünk is

Ha kinyílt volna a szemünk.

Nem aggódnánk most véreinkért

S nem félnénk: koldusok leszünk,

Mert Schlesinger-Szilágyi Mórnak

Nem néztünk a tiz körmire.

Csak hagytuk fosztogatni őt és

Nem gondoltunk hajh! semmire'.

A szívem telve indulattal:

Én édes, drága magyarom!

Hogyan foszthat ki téged s könnyen

Egy álnok banda, hogy befon!

Vigasztaló most Néked az, hogy

Szilágyi meglőtte magát.

Találca mi vagyunk! S a bűnös

Az Acheronon uszik át.

*Feldheim és Konda már csücsülnek,
De kárpótlás valljon azért:
Hogy tönkre ment e város féltett
Jó híre a világ előtt,*

*Jó hírnevünk volt drága kincsünk,
S meglopták ezt is a gazok!
— Elég e dalból! Am ha nézek,
Csak K. Tarjánra akadok.*

*Ne félj K. Tarján hithű népe
Egy bagoly még nem éjszaka,
Derül nekünk is! Virrad! Légy hát
Erős s ne csüggedj el soha.*

*Ápold hitednek szent malasztját
S légy őseid méltó sarja,
Majd a basákat elpusztítja
A népakarat vihara.*

*Áldjon az Ég, jóságos főpap
Népünk igaz hű pásztor,
Neved dicső előttünk s drága
Nem is felejtjük el soha . . .*

*Neved hálával mondja, áldja
Ur, koldus, férfi és gyerek.
Hozsánna neked, Winterhalter
Ex ordine Melchizedek!*

*Uram, Szerkesztő! Im a hétnek
Rövid verses története:
Hagymáz, jogászbál, Görögország,
Bizony hiányzik ebből, de
Csütörtökön megírtam már én,
Mily kedves volt akkor Bachó . . .
A többiről jövő vasárnap
Számol be*

Fekete Rigó.

NAPTÁR.

— Január 20. —

Vasárnap, Róm. kath. Jézus sz. neve. Prot. Fábrián és Sebestyén Gör. kel. Julián. Izr. Tebeth 24.
Nap két 7 óra 22 p., nyug. 4 óra 29 p. Holdkelté 3 óra 12 p., nyug. 11 óra 26 p.

Január 20. Nagyváradi fodrász és borbély ifjuság táncestélye.
" 21. A nagyszalontai dalárda hangversenye.
" 21. Városi közegészségügyi bizottság ülése.
" 22. Zenekedvelők táncszal egybekötött estélye a Sasban.
" 26. II. Tiszti-estély.
" 26. A belényesi ipartestület táncmulatsága.
" 26. Molnárok bálja a »Zöldfában«.
" 26. A Sebes-Körös vízszabályozó és ármentesítő társulat közgyűlése.
" 27. A Szépitési-egylet közgyűlése.
" 27. A nagyváradi 48-as kör estélye.
" 28. Vadász-bál Szalárdon.
" 31. Nagyváradi román ifjuság táncestélye.
Február 1. Nagyváradi kereskedelmi akadémia megnyitása.
" 2. Szalontai olvasó-egylet táncestélye.
" 2. Jelmezbál Mező-Telegden.
" 2. Velencei népkör bálja.
" 5. Váry Szabó Béláné kolon bálja a Zöldfában.
" 9. Kereskedő ifjak köre bálja.
" 10. A »László malom« rendkívüli közgyűlése.
" 10. A nagyváradi iparos ifjak önképző körének táncestélye a Zöldfa szállodában.
" 16. Jelmezes tiszti estély.
" 17. Református bál a Fehete Sasban.
" 26. Zenekedvelők zeneestélye a Fekete Sasban.
Márcz. 16. Zenekedvelők philharmoniai hangversenye a Sasban.

UJDONSÁGOK.

* **Br. Gerliczy Félixné** aggodalmas napokat és éjszakákat él át. Unokái: a Podmaniczky család fiatal tagjai, válságos nehéz betegen fekszenek. Az egész város részvéte veszi körül a szeretteiért aggódó nagyanyát a megpróbáltatás súlyos óriáiban. Csak az a vigasztaló, hogy a gyermekek tustek a veszélyen, de még mindig van ok az aggodalomra.

* **Tisztelői — Winterhalter kanonoknak.** Említettük már, hogy Winterhalter Antal kanonok jubileuma alkalmából tisztelői részéről számos meglepetésben részesült. Ez alkalommal csupán arról a fehér moire, antik-selyemen, szabadkézi mozaik kivitelben kiállított emlékkönyvről van szó, mely a köztisztelőnek örvendő főpap számára készült. A rendkívül esinos diszkötést Schmidt Gyula helybeli könyvkötő készítette, kinek műhelye a szinkörudvaron van.

* **Zászlószentelés.** B. Gerliczy Félixné elismerése jeléül, egy szép zászlót ajándékozott a Nogáll püspök és nagyprépost által fentartott Szt. Vinceze intézetnek, melyet ma, Jézus nevénapján szentelnek fel. A diszes zászló széles selyemszalagján, mely tegnap Ungár Jenő fő utcai kirakatában gyönyörködtette a közönséget, a következő szavak olvashatók:

Szeretve legyen Jézus szive mindenütt.
Báró Gerliczy Félixné született gróf Kornis Lujza.

A szalagra a betüket a szt. Vinceze zárda apácái himezték ki sárga selyemmel, a művészi himzés meglepő szépen sikerült. A felszentelés napján a zárdában Nogáll János püspök tart misét s ez alkalommal áldoznak az intézet növendékei.

* **Sétahangverseny.** A nagyváradi házi ezred katonai zennkara ma, vasárnap d. u. 5 órakor a »Fekete Sas« szálloda nagy termégn sétahangversenyt rendez, melynek műsora a következő: 1. Czibulka A. Nyitány »A Bajazzo« című vig operettből. 2. Moskovszky: »Spanyol táncok« a) 4. sz. G-moll, 5. sz. D-dur. 3. Grieg E: a) »Anitras-tánc« III. sz. a zenekarkisérteből op. 46. Bachó: b) »Miniatur« polka vonósnégyesre. 4. Smetana F.: Nagy ábránd az »Eladott menyasszony« cz. operából. 5. Bayer: Egyveleg a »Bécsi keringő« balletből. Tartalom: 1. 1767. 2. Die G'strampfen 1788. 3. Ó du lieber Auguszlin. 4. Nincs ruganyos ágyam, szalmán alszom én. 5. Menuett. 6. Gavotte. 7. A romantikus nő. 8. Polonaise, 1831. 9. A schönbrunnias. 10. A floridsdorfiak 1840. 11. Változatok Lannertől. 12. Páma-tánc. 13. Vigan fiuk! 1842. 14. Loreley-Rajnai hangok. 15. Bécsi vér. 16. Csárdás. 17. Bőregér. 18. Bécsi vér. 19. Vindobona. 20. Cseh-polka. 21. Vindobona-induló. 6. Erkel Ferenc: Induló a »Hunyady László« operából.

* **Népkönyha Nagyváradon.** Pár nappal ezelőtt említettük, hogy mily mozgalom indult meg Nagyváradon egy népkönyha felállítása iránt s ez alkalommal megemléztük azt is, hogy Nogáll püspök pár hét óta egy ilyen népkönyhát létre is hozott saját költségén. Ennek kiegészítésül még megjegyezzük, hogy ujabban még két helyen lett felállítva ilyen népkönyha. Az egyik Ujvároson a Szent-Vinceze intézetben, a másik pedig Várad-Velenczén szintén az apácza zárdában. Ez utóbbiban naponként 50—60 szegény gyermek kap meleg ételt, kik éhezni lennének kénytelenek, ha itt nem kapnának ebédet, továbbá az elbocsátott László-malmi kereset nélküli munkások nagy része, kiket ez a népkönyha valóban az éhen halástól ment meg. Az ujjvárosi népkönyhát Nogáll püspök tartja fenn, a váradvelenceit a biboros püspök.

* **A velencei »Népkör« bálja.** A nagyváradi velenceze és váraljai »Népkör« f. évi február 2-án tartja idei bálját a »Fekete Sas«-ban. E bál az idei szezon táncmulatságai között a leg-sikerültebbek egyike lesz. A szép számú rendezőség élén Stettner Istvánnal a legnagyobb

buzgalmat fejt ki s közönségünk, mely mindig hálás szokott lenni a humánus egyletekről, az idén is nagy érdeklődést mutat a »Népkör« bálja iránt. A meghívókat ma küldik szét, mely városunk társadalmának ügyes tánczosait foglalja magában, melyet egész terjedelmében itt közlünk: A nagyváradi-velenceze és váraljai »népkör« könyvtára javára és egyéb szükségleteinek fedezésére 1895. évi február hó 2-án a »Fekete Sas« szálloda nagytermében zártkörű táncestélyt rendez, melyre kívül czimzettet és becses családját tisztelettel meghívják: Stettner István, rendező biz. elnök. Tóth Ferencz, r. b. jegyző. Deutsch Jéde, r. b. pénztáros, Kovács Kálmán, r. b. alelnök és a rendező bizottsági tagok. Személyjegy 1 forint. — Családjegy 2 forint 50 kr. — Karzat nyitva. Kezdeté 8 órakor. Belépti jegyek előre válthatók: Ajtay Gyula és Társa, Beczkay Lajos, Déry János, Farkas József, Pauker Dániel, Sonnenfeld Gyula, Ungár Jenő, Weisz Ignác és Fia, bereskedéseikben és Ember Emánuel gyógyszerész pénztárosnál. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

* **A László-malom ügyében** a »Nagyváradi« tegnap szenzációs felfedezést boesát világgá. Fő és alcímek alatt elbeszéli, hogy a László-malom könyveinek átvizsgálására kiküldött bizottság rájött a 123,000 frt értékű váltó elkönyvelésére. Leírja, hogy tehát nem azért lőtte meg magát Szilágyi és Konda is beismerte (!), hogy a 123,000 frt értékű malomváltó el van könyvelve, s mikor először kihallgatták, nem tudta, mit beszél. Illetékes helyen nyert információk alapján kijelenthetjük, hogy a közlemény egészben véve alaptalan s nem felel meg a valóságnak s tisztán légből kapott állítás. Mert a László-malom főkönyvei csak tegnap, tehát a közlemény megjelenése napján kerültek vissza a kir. ügyészséghez, azon végzéssel, hogy Feldheim és Edelman továbbra is fogságban maradnak. Nem volt tehát sem ideje, sem alkalma a bizottságnak betekieteni a könyvekbe sem, hogy azóta olyan szenzációs felfedezését konstatálhasson. Különben a bizottság ily nagy tétel átvizsgálásához még nem jutott el, s az csak hónapok múlva történhetik. Figyelmeztetjük egyttal a »Nagyváradi«-ot, hogy a vizsgálóbíró segítségére rendelt szakértők nem becsületszavukat adták a bíróságnak, hanem esküt tettek titoktartásra. A tegnapi közlemény pedig alkalmas arra, hogy a bíróság előtt legalább is gyanuba hozzák a szakértők becsületességét és titoktartását, s esetleg ügyészi beavatkozást provokálhat. Mert a szenzációnál van egy magasabb fogalom is: az igazmondás.

* **A nagyváradi kereskedő ifjak köre** — mint említettük, — február hó 9-én tartja táncestélyét. A rendezőbizottság Kiss Károly elnöklete alatt ugyancsak megtesz minden lehetőt, hogy a jó renoméju estély sikerét biztosítsa. A meghívókat már szétküldötte a bizottság a világ minden tája felé, mert az estély nemcsak a város, de a közeli megyék egyik legjobb mulatsága szokott lenni.

* **Női harez pletyka miatt.** Csengett tőle Katonaváros. De nemcsak a nyelvük, a kezük is járt. Hadonáltak olyan zsvájjal, lúrnával, hogy nagy népesödület verődött össze a zsidó templom előtt. Itt kapott össze négy dézsahölgy a pletyka miatt. A pletyka tárgya — természetesen — egy esinos köztívész volt. Elég az hozzá, hogy a női hareznek vége az lett, hogy Tikász Mihályné meczibált hajzattal és a kezében volt tál cserepeivel távozott a csata színhelyéről.

* **A hasi hagymáz** terjedése ellen kövendő eljárás megállapítása végett a közegészségügyi bizottság 21-én ülést tart, melyre a következő meghívót vettük: Nagyváradi város közegészségügyi bizottságának tagjait folyó évi január hó 21. napján délután 4 órakor a városház termében tartandó bizottsági ülésben

való megjelenésre hivatalosan felkérem. Nagyvárad, 1896. január hó 19-én. Dr. Grósz Albert elnök. Tárgy: 1. A hasi hagymáz terjedése ellen fogantatandó intézkedések. 2. A városi főorvos évnegyedes jelentése.

* **Épül a Mészáros-utca.** Tegnap délután Nagy Lajos t. aljegyző ur azzal a kellemes hírrel lepté meg munkatársunkat, hogy a Mészáros utca szépül s épül. Kiküldött tudósítónk rögtön az utca megtekintésére indult; tudakozódott első sorban a mészárosoknál s megintertvülta, hogy hol az utcájuk. Kijelentették, hogy mindegyiknek külön utcájuk van, de saját külön utcájuk nincs, aztán a térképet nézte meg, ott sem volt. — Végre ravasz cselhez folyamodott. — Egy hordárt szólított elő s egy levelet adott át neki a »Mészáros-utczába. Nyomon követve a hordárt, rájött, hogy a Mészáros-utca a Walteráj előtt van. Egy ház az egész; a Poyvár ház, amely tulajdonképen a fő-utczára szolgál. Ez a ház épül emeletesre, diszével a fő- és Mészáros-utczáknak.

* **Kedélyes tanács Müller Salamonnak.** Tegnap említették, hogy Müller Salamonnak a nagyváradi törvényszék egy hávi fogháza felte azért, mert felhívásában súlyos testi sértést ejtett egyik cselédjén. Müller — aki mindig viccelni szokott — tegnap megtréfálta egyik jó barátját. Mikor találkoztak, azt mondta neki:

— Salamonn ne buskadjál, adok neked egy jó tanácsot. Vondd vissza a felebbenséged és fúdd le a bíróságodat!

— Hogy-hogy? kérdezte Salamonn.

— Hát ha visszavontad a felebbenséged, jelentkezhel február elsőjén az ügyészségnél és megspórolsz három napot.

* **Pályázatok.** Nagyvárad-város pénztárnoki állására, mely 800 frt fizetés és 300 frt lakbérrel van javadalmazva, s egy irnoki állásra (500 frt fizetés) a pályázat megnyitott. A kik elakarják nyerni ez állások egyikét, pályázati kérvényüket a polgármesteri hivatalhoz február hó 9-ig adják be.

* **A szikvizgyártás és elárúsítás tárgyában** a belügyminiszter egységes szabályrendeletet alkotott. Szükség volt erre a rendelkezésre, mert magánosok közül sokan fordultak tájékoztatás végett a miniszterhez, ki közvetlenül szerzett tapasztalatait is érvényesítette a rendeletben, melyet minden törvényhatóságnak megküldött, hogy a felügyelet gyakorlására hivatott hatósági közegeknek, tisztai, községi és körorvosoknak, továbbá a szódavizgyárosoknak kézbesíttesse és szigorú betartását ellenőrizze. A szabályrendelet felüli a szódavizgyártásnál követendő egészségügyi rendszabályokat, shangsulyozza a tiszta jó ivóvíz használatát: közli a szódaviz elárúsításánál követendő rendszabályokat, a felügyelet gyakorlását s a rendelet ellen vétők büntetését. A 27. §-ból álló szabályrendelet utolsó alkotása Hieronyminek. — Kapcsolatosan megemlíthetjük, hogy Kolozsvár polgármestere megkereste Nagyvárad város magisztrátusát az iránt, hogy mennyi a szódaviz adóból a jövedelme s hogyan kezelik azt?

* **A „Nagyvárad Első Munkás-Betegsegélyző Pénztár” választmánya** tegnap ünnepelte meg az egyesület 10 éves fennállását. A közhasznú egyesület 10 év óta működik Nagyváradon, segélyt adva a társadalom legmostohább sorsban élő osztályának. Tegnap a választmány dísz ülést tartott, s azután lefénnyképezette magát: erre pedig a »Zöldfa«-ban bankettet tartottak, melynek költségét a 10 év alatt fel nem vett választmányi tiszteletdíjakból fedezték. A jubilánsok diszküldöttséggel hívták meg az estélyre diszelnököket, Sal Ferenc polgármestert is.

* **Koronás fő a nőnevelésről.** A berlini »Ethische Kultur« című folyóirat II. Frigyes császár leveléből a következő érdekes sorokat közli: »Az emberek nem vesznek maguknak annyi fáradságot, hogy leányaik eszét kiképezék; ösmereték nélkül hagyják őket és még az erény, a tisztesség érzékét sem oltják beléjük. A rendes nőnevelés csak a külső tisztességre: a kellő viseletre és ruházódásra szorítkozik; ehhez jön aztán egy kis felületes zeneoktatás;

néhány regénynek, a táncnak és játéknak tudása. Ime ez a mértéke a nő nem ismeretének. Az asszonyok könnyelműségének kiforrása sokkal inkább rejlik életüknek télettségében, mint temperamentumok berében. Két-három órát a tükör előtt állva, szájaikat csodálni, az egész délutánt üres fecsegéssel tölteni, aztán a színházba menni, este játszani, vacsorázni és utána ismét játszani — hát marad ekként idő valami változatossággal vagy valamely új érzéssel megismerkedni? Dolgozni kell az embereknek s ez az egyetlen mód, amelylyel a bűn elől menekedni lehet. A leányok foglalkozhatnak szövés munkálatokkal, tanulhatnak zenét, táncolhatnak is, de mindenekelőtt arra kell törekedni, hogy szellemüket és a jó munkák iránti ízlésüket műveljék. Én bevallom, gyakran megbotrántoktam, mikor elképzelttem, hogy Európában mennyire elmulasztják a nőket kiképezni. Hiszen oly sok asszony van, aki a férfiaknak nem enged! Erőteljes nevelés mellett a gyenge nem kétségkívül diadalmaskodnék a miénk fölött.

* **Tíz forint egy esőért.** Kissé sok — gondolta magában Rácz Lajos, aki a »Csuka«-korcsmában mulatott tegnap — vagy tegnapelőtt. Nem emlékezik biztosan, mert hát olyan volt mint a »csuka«... Szép lány szeme, jó bor, jó egészség, talán még egy kis muzsika is annyira feltűntek Ráczot, hogy a pinczérleányt csókolgatni kezdte. Ebből nem lett volna semmi olyan baj, ami a rendőrségre tartozik, de a csókolózás közben kicsókolták a zsebéből az utolsó osztrák-magyar tíz forintos bankóját; ezt fájalta rettenetesen, mikor tudomására jutott és fájdalomának kifejezést adott a rendőrbiztos előtt, aki a nyomozást megindította.

* **A „Nagyvárad Ipartestület ifjúságának Önképző Egylete”** saját szükséglete fedezésére, 1896. évi február hó 10-én, azaz vasárnap a Zöldfa szálloda nagytermében, dalárdájának közreműködésével zártkörű táncvígalmat rendez, melyre kívül czimzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a rendező bizottság: Németh Antal b. elnök, Bertsey György e. elnök, Andriška József e. pénztárnok, Agó Lajos, Kovács Béla, Lévy István, Nagy János, Nagy Imre, Szabó Károly, Tuksa József, Sallay Ferencz. Kezdeté 8 órakor. Jegyek előre váltathatók a meghívó előmutatása mellett: az iparos ifjak egyleti helyiségében (Nagy-Teleki-utca) Bertsey György ur üzletében, (Fő-utca) Lévy István ur üzletében (Bémer-tér) a rendező bizottság tagjainál és este a pénztárnál. Belépti díj: Személyenkint 1 frt. Családjegy 3 személyre 2 frt. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. A táncvígalmat zártkörű lévén, azon csakis meghívottak vehetnek részt.

Mindazok, kik meghívót tévedés vagy feledékenység folytán esetleg nem kaptak: egész bizalommal forduljanak a rendező bizottság tagjaihoz, kik ugy meghívóval, mint belépti jeggyel a legnagyobb készséggel szolgálnak. Nagyvárad, 1896. jan. 19. Németh Antal biz. elnök.

* **Kétszáz forintban elzalogosított brilliánt fülbe való bárczáját** találta meg tegnap Nagyváradon K. E. nevű egyén, aki azt beszolgáltatta a rendőrséghez. A tulajdonos ugyanott jelentkezhetik. Titoktartás biztosítva.

* **Beccsmerélte.** Herédi István mint a ki dolgát jól végezte, nyugodtan haladt haza felé az »Emilia«-malomból. Egyszer csak azon veszi észre magát, hogy N. Ferencz ács közeledik hozzá és megmarkolja. A szóváltás nem tartott sokáig, mert Herédi ott hevert a földön és támadója ugyancsak gyomroztta. Mikor elvégezte a dolgot, megfenyegette áldozatát és így végezte be a boszú indoklását: »máskor nem fogsz beccsmerélni; nem fogod modani, hogy rám mernéd bízni a feleségedet.«

* **Felülfizetések.** A f. hó 17-én a jogakadémia »Segély-egylet«-e javára rendezett jogász táncestély alkalmával felülfizettek: Dr. Schlauch Lőrincz 25 frt. br. Königswarter Hermann 15 frt. Pokorny Herman és Winterhalter Antal 10—10 frt. Andrassy János, Hlatky Endre, dr. Nogáll János, dr. Persz Adolf, dr. Szolcsányi Hugó, Szakszó Rezső, Winkler József, Zeley János 5—5 frt. dr. Bozoky Alajos, dr. Hoványi Gyula, dr. Magyar Gyéza, Papp János (megyei), Petrovich Ferencz, Radnay Far-

kas, Széchenyi Jenő, Torma Lajos, Zathureczky Albert 3—3 frtot. Középsy Kálmán és N. N. urak 1—1 frt. A neimes szívű adakozóknak az egylet ez uton fejezi ki forró köszönetét.

* **Tisztújító közgyűlés.** A nagyváradi nyomdász-egylet ma d. e. fél 11 órakor tartja évi rendes közgyűlését a »Zöldfa« kistermében. A gyűlés tárgysorozata közt legfontosabb pont a tisztújítás, mely elé a tagok nagy érdeklődéssel tekintenek.

* **Malom kibővítés.** Moskovits Adolf és fiai tudvalevőleg az általuk Nagyváradon alapított árpagyöngymalommal nagy szolgálatokat tettek eddig is ugy a város, mit a vármegye köngandóságának. Mint értesülünk, a derék cég malmát lisztörlésre is kibővítette, és már a napokban több munkás nyer ez által foglalkozást.

* **A kutyavilág ellen.** Több panaszlevelet kaptunk a város minden részéből, melyekben erősen panaszkodik a közönség amiatt, hogy daczára a rendőrkapitányi hivatal rendeletének, a kutyák este, nappal szerte-széjjel csavarognak az utcákon. Sőt az egyik panasos állítása szerint még a vendéglők egynémelyikében is lehet találkozni eburaságokkal, melyek szájkosár nélkül csaholják meg az ezért neheztelőket. A peccér urnak nincs tudomása a kapitányi rendeletről?

* **Szivárvány Szegeden.** Folyó hó 19-én hajnalban Szegeden dörgött az ég és reggel 9 órakor nyárias eső esett, miközben az északnyugoti égbolton kettős szivárvány képződött; az alsó iv ritka szépségű volt, egész hosszában teljesen kifejlett színekkel; a felsőnek közepe hiányzott.

* **Eltűnt egyének.** A beéli járás főszolgabírója egyszerre két egyén köröztesztését kéri az alispánnal; az egyik Marosán Péter beéli volt tanító, ki a margittai járáshoz tartozó Széplak községbe áthelyeztetvén, Beéltől mintegy 8—10 héttel egy 8 éves Péter nevű kis gyermeke hátrahagyásával ismeretlen helyre távozott; a másik Jindricha Flesara üvegyári munkás, ki a beéli üvegyárból munkakönyve hátrahagyása mellett megszőkött.

EGYLETEK.

Felhívás.

Az 1896. évi ezredéves országos kiállítás nagyváradi kerületi bizottsága 136—94. számú átiratával felhívást intézett hozzánk, hogy mindazon segédek és tanoncok névsorát, kik képzettségükkel fogva sikeresen részt vehetnek az ezredéves kiállításon, de kik az anyag beszerzését és egyéb költségeket viselni nem képesek — a segélyezés mérve iránti javaslattal mutassuk be, hogy a fenti bizottság által segélyeztethessenek. Ennélfogva tisztelettel felkérjük iparos kartársainkat, miszerint a műhelyükben dolgozó ily segédek esetleg tanonczaik neveit az ipartestület irodájában mielőbb bejelenteni sziveskedjenek.

Nagyváradon, 1896. évi jan. 11.

Medveczky Dezső,
test. jegyző.

Bertsey György,
test. elnök.

REGENY-CSARNOK.

Kisértés.

La Rosée elbeszélése.

Fordította: Veress Zsigmond.

(Folytatás.)

— Nyugodt is lehetsz. De gondold csak — ámbár elhatároztam, hogy üzleti dolgokról veled nem beszélek, de ha a te szép szemeidbe nézek, mindent el kell mondanom, amit ama hölgygyel beszélünk. Természetesen titoktartás mellett.

— Hallgatni fogok, mint a sir; tehát beszélj!

— Add becsületszavadat, hogy senkinek sem fogsz elmondani semmit abból, amit mondani fogok!

— Becsületszavamra hallgatni fogok, de beszélj már!

— Egy házassági ajánlatot kaptam.

— Oha! És te ezt csak most mondod?

Hát ezért vonakodol?

— Légy nyugodt, különben egy szót sem mondok többet. A dolog komoly, nagyon komoly és szomorú. A halál torkában áll az, aki nőm ohajt lenni: egyetlen és utolsó ohaja, hogy e házasság által vagyonát rám hagyja.

— Oh! És gazdag?

— Több mint egy milliója van.

— Oh te szerencse fia! — tört ki Charlotte, — s ezt te oly egykedvűen mondod?

— Te ismered, nemde, Norton kisasszonyt?

— Mit, a Norton kisasszonyt? Lehetséges volna! De beszélj hát, nem látod, hogy égek a kíváncsiságtól.

Marechal sohajtott.

— A kisasszony atyja az én atyámnak benső barátja volt. Egy alkalommal Norton kegyetlen szorult helyzetbe jutott, amelybe, a mint én tudom, a Cavignac testvérek üzték bele. Becsületbevágó dologról volt szó. Norton teljesen kétségbe esett, öngyilkosságot akart elkövetni. Atyám még idejében érkezett ahoz, hogy őt ebben megakadályozza s barátját kíségette a bajból. Norton kisasszony ma kérdezte tőlem, ha tudom-e ezt a dolgot, de azt feleltem, hogy nem. Halála után az összes vagyon a Cavignac testvérekre száll, ha a kisasszony férj nélkül hal meg. Ő pedig azt akarná, hogy én örököljem a vagyont.

— Oh te szerencsefia! — kiáltott föl újból Charlotte örömeiben ujjongva.

Marechal csodálkozva nézett rá. Homlokán kidagadtak az erek, s két piros folt jelent meg arcán.

— Te, te csak nem hiszed? — kiáltott föl mintegy megrémülve.

— Mit nem hiszek én?

— Hogy én olyan ajánlatot elfogadok?

— S miért ne vehetnéd el te a Norton kisasszonyt?

— Ahoz mégis csak sok kellene, mondá — a legmélyebb méltatlansággal fordulva el.

Charlotte hizelegve tette kezét a Marechal karjára s gyöngéden nézett rá.

— Te haragszol rám, ha én okos vagyok? Szerethetnék én téged, ha nem a te boldogságodra gondolnék én mindenek előtt? Mert csak nem leszesz örült, hogy olyan nagyszerű ajánlatot elutasíts!

— S csakugyan ez a te komoly elhatározásod?

— Igen, ez az én komoly és megmásíthatatlan akaratom. De Sándor, beszéljünk komolyan a dologról. Szállj le már egyszer a te eszményi gondolatvilágodból az élet valóságához. Mi szeretjük egymást, s ez igaz hogy szép, de eljegyzésünkre még soká nem gondolhatunk, neked kevesed van, s nekem semmim. Te ugyan egy minta, takarékos, szerény s több efféle ember vagy. Én — most ezt nem nagyításból mondom — szeretem a lukszust, a szép ruhát, a jó lakást, röviden a kényelmet. Én gyűlölöm a minden egyes fillérért való folytonos számolást, fontolgatást. Mig a te bevételeid nem alakulnak úgy, hogy nekem egy gond nélkül jövőt biztosíthass, addig nem is gondolhatunk ami házasságunkra. Minden esetre még évekig kell várunk. Most mint egy csoda jön a szerencse, a kilátás egy megmérhetlen vagyonra... s te habozol még... ez előttem megfoghatlan... teljesen érthetlen. Te ezzel teljesíted egy szegény haldokló forró ohaját s rövid időn te azt a boldogságot nyujthatod nekem, amely után nagyon vágyakozom. Nem kell a jövődbe látónak lenni ahhoz, hogy tudhassuk, miként áll a Norton kisasszony. Mindenki bámul rajta, hogy még mindig él, mert ha bárki is rénéz összesett alakjára, lesóványodott arcára, fölismerheti rajta a reménytelen betegség nyomait. Istenem, iszonyatosan néz ki az a lány.

— S mégis arra ösztönöz engemet, hogy a halállal jegyezzem el magam?

— Ah! Ne beszélj olyan bolond, haszontalan dolgokat! Ez a házasság csak formaiság,

mert mi jönne ezután? Azt hiszed talán, hogy én megköszönném neked azt, ha te oly dőre volnál, hogy egy ily páratlan szerencsét elutasítanál magadtól? Még évekig kelljen várnom, s életemet nyomoruságban töltenem? Mert mi az én mostani létem, mint egy mindennapi kilátás azért a pár falatért?

— Te tuzol, Charlotte, ha rád néznek, látszik azonnal, hogy nem szenvedsz szükséget.

(Folyt. köv.)

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 3-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskóh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kótról 10-10, 8-02.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

Országgyűlés.

(Első cikkünk folytatása.)

Apponyi Albert után a kilépettek vezére Szapáry Gyula gróf szól. Hivatkozott a mult kormány lemondásának bejelentésekor tett nyilatkozatára, amelyben megjelölte, hogy milyen föltételek teljesítésétől függ a krízis végleges megoldása. Miután az új kormány megalakításánál ezek a föltételek nem valósultak meg, az új kormányt nem támogathatja.

Darányi Ignác vette át utóbb a szót. Hosszu beszédével, amelyet azonban a folytonos zajongástól alig lehetett hallani, érdekesen illusztrálta a válság történetét. Amikor — ugymond — Justh Gyula előadta a válság lefolyásának történetét, azt mondta, hogy a bán ismerte a helyzetet s tudta, hogy a nemzeti párt nem enged a programjából; s ha ennek dacára mégis előtérbe léptette a fuziót, tette ezt azért, mert tudta, hogy ama programponctok elfogadása a korona részéről nem találkoznak akadálylyal. Justh Gyula tehát azt állította, hogy a szabad-elpárt csupa önzésből meghiusította a pártok együttműködését. Ez nem úgy van — ugymond — s hogy tisztázza a pártot agyanusításoktól, elmondja ama pártkonferenciák lefolyását, amelyekre Justh Gyula célzott.

Az öt percnyi szünet után Bánffy Dezső báró beszélt megint. Első sorban kijelentette, hogy beszédének egyes részeit azért olvasta, mert azoknak a passzusoknak minden szavára súlyt fektetett. Ha nem is nagy szónok, meg fog felelni minden támadásra, mert világosan látja célját és kötelességét. S ha Justh Gyula azt mondta, hogy a függetlenségi párté a jövő, viszont a kormánypárté a jelen és ez a párt szintén csak a haza boldogulására törekszik, ha nem is azon az uton, mint a kiegyezés ellenségei. A korona bizalmából azt a jogot meríti, hogy a kiegyezést ezentul is úgy kell kezelnie, mint ahogy elődei az utolsó huszonnyolc esztendő alatt tették. De ezzel a fenntartással szívesen lát minden közeledést, amennyiben a kormány elveinek érintése nélkül történhetik, mert ez az ország ér-

dekében van. Erre nézve ő és pártja teljesen egy véleményen van. Ezután a szónokokkal polemizálva, kijelentette, hogy midőn ő a törvényhozás két Házát említette, ezzel a nemzet képviselését, tehát a nemzetet értette. És az sem áll, hogy a volt kormánytól kilátásba helyezett javaslatok sorából egyet-mást kifejezett volna. Minden bejelentett törvényjavaslat a Ház asztalára fog kerülni és semmit sem fog elejteni. Ezt a ház tájékoztatása érdekében kijelenteni kötelességének tartotta. A miniszterelnök ennél a beszédnél már egészen belemelegedett és pártja most igazi örömmel éljenezhet.

A következő szónok Eötvös Károly volt. A kölcsönös bizalom ápolása szempontjából követelte a szakítást azzal a rendszerrel, amely sohasem engedi a korona közelébe a közjogi ellenzék férfait.

Polónyi Géza hosszu beszédet mondott, amelyből körülbelül az volt a legérdekesebb, hogy agyondicsérte Szilágyi Dezsőt. Előhordta a hazafiasságát, a ropant tudását, a nagy munka erejét.

Serbán Miklós arra használta föl a kormány beköszöntőjét, hogy felsorolja az oláh nemzeiség sérelmeit. Általános derűtség közben azzal védelmezte a memorandum-pör elítelt hőseit, hogy a magyar miniszterek is fel szoktak menni Bécsbe, sőt az esküt is gyakran ott teszik le, az elítelt románok pedig szintén csak azt tették, hogy Bécsben keresték fel panaszaikkal a magyar királyt. És mulatságos pátoszszal kérdezte: Si duos faciunt idem, non est idem? Végül felszólította az új kormányt, hogy fogjon végre hozzá a nemzetiségi kérdés igazságos megoldásához.

Bánffy Dezső miniszterelnök erre kijelentette, hogy tényleg tisztázni kell már a kérdést hogy Magyarországon meddig szabad a nemzetiségi aspirációkat megengedni. Egyben alaptalanoknak mondta azt a hiresztelést, mintha ő nemzetiségi okokból nem tartotta volna meg a belügyi tárczát. Végül megkérte a házat, hogy a további tanácskozást halassza hétfőre, amikor az elnököt s az alelnököt meg fogják választani s azután csüörtökig a ház ne tartson ülést.

A képviselőház ehez hozzájárult, s ezzel az ülés két órakor végződött.

A főrendiház ülése.

— Január 19. —

Nyomban a képviselőház ülésének berekesztése után a főrendiházban mutatkozott be az új kormány. A bemutatkozó ülés rövid volt s itt Bánffy csakis körvonalozta a kormány programját, hangsúlyozván az egyházpolitikai s a közigazgatási reform teljes fönntartását. A püspöki karból jelen volt az ülésen Vaszary Kolos hercegprimás s Császka György érsek.

Szlávy József elnök megnyitván az ülést, fölolvassák a királyi kéziratokat.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök bemutatja a kormányt s kéri a főrendiház támogatását.

Egyuttal utalva a válságos helyre jelzi, hogy a kormány nagy súlyt fektet a

politikai tényezők közreműködésére, hogy a kedélyek hullámszáma lecsillapíttassék. Kijelenti, hogy a kormány úgy egyházpolitikai, mint közigazgatási programját fenntartja. Utóbbi időben nem alakultak a viszonyok a két ház között barátságosan, amit az egyházpolitikai javaslatok idéztek elő. Az elvek fenntartásával óhajtja a kedélyek lecsendesítését, ezzel együtt jelzi, hogy a kormány súlyt fektet a főrendiházban levő egyházpolitikai javaslatok tárgyalására, s ragaszkodik a már szentesített törvények végrehajtásához. Kijelenti, hogy a kormány az elvek változtatlan fenntartásával arra törekszik, hogy a hitfelekezeti érdekek ne sértsenek, s a felekezetek, valamint a kormány között az érintkezés barátságos legyen. Majd ismét röviden a képviselőházban elmondott programját, beszédét így végzi: Ajánlom a kormányt a nagyméltóságú főrendiház kegyeibe.

Zichy Nándor gróf szólalt fel erre. Feleslegesnek mondja annak kijelentését, hogy a főrendek a király szándékai iránt hódolattal vannak s a haza érdekeit szívükön viselik. Ellenzéki állást foglaltak ugyan el az egyházpolitikai kérdésben, de ezzel az előzékenységet nem zárták ki.

Nem sértett érdekek, hanem vallásos érzelmek hozták mozgásba az ellenzéki hangulatot. Ennélfogva nem reméli, nem hiszi, hogy míg ki nem egyenlítetnek az ellentétek a római katolikus egyház sértett érdekei, a nyugalom visszatérjen. Állhatatosan ragaszkodnak vallásos meggyőződésből fakadó álláspontjukhoz. Egyéb-iránt üdvözlí a nagy méltóságú miniszterelnököt és a kormányt.

Zichy Nándor után nem volt több szónok, mire az irományok előterjesztése után fölolvasták a jegyzőkönyveket s az elnök azzal a kivánságával zárta be az ülést, hogy az új kormány mindig a haza javára működhessek.

Közgazdaság.

Országos gazdakongresszus. A III. országos gazdakongresszus rendezőbizottsága a legutóbbi napokban Dessewffy Aurél gróf elnöklete alatt alakuló ülést tartott. A rendezőbizottság megállapította a kongresszusnak tervezetét és idejét, amely szerint május hó 19—23-ik napján tartják meg. Az elfogadott tervezetből kifolyólag a kongresszus elnökevé Dessewffy Aurél gróf, alelnökké Bethlen András gróf és Melcer Gyula, főtitkárrá Forster Géza, titkárrá Rubinek Gyula, Serfőző Géza és Szilassy Zoltán választották meg. A rendező bizottság a kongresszus előkészítésére és szervezésére egy szervező bizottságot küldött ki. Elhatározta továbbá a rendező bizottság, hogy a kongresszuson való részvételre az összes gazdasági egyesületeken kívül meghívja az egyes szakminiszteriumokat, u. m.: a földmivelési, belügyi pénzügyi, kereskedelmi, igazságügyi és honvédelmi miniszteriumokat s a székesfővárost is, hogy kiküldöttük által a kongresszus tárgyalásain magukat képviseltessek. Ezenkívül az összes gazdasági egyesületeknek a kongresszuson tárgyalandó kérdések megküldetnek, hogy azokra nézve véleményüket nyilvánítsák. Ami magának a kongresszusnak programját illeti, erre nézve véleményüket nyilvánítsák. Ami magának a kongresszusnak programját illeti, erre nézve a bizottság Rubinek Gyula előadó javaslata alapján következőkben állapodott meg: A kongresszus öt szakosztályra oszlanék: ugymint 1) mezőgazdasági és szakoktatási, 2) hitelszövetkezeti és adóügyi, 3) kereskedelmi és forgalmi, ipari és statisztikai, 4) munkás és cselédlügyek, telepítési és kivándorlási, 5) gazdasági érdekképviseleti szakosztályokra. — E szakosztályok mindegyike 2—5 bizottságra oszlatnék, a hol a kongresszusi tárgyalások tulajdonképen folynának.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. január 18.

I. Készáru-üzlet. A mai nap üzletmenete változatlan irányzat mellett folyt le és változatlan áron 15000 q. hazai buza adatott el, melyek közt nagyobbára helybeni raktárúru szerepel. — Elkelt: Tiszavidéki 400 q. 81.5 k. 6.87 $\frac{1}{2}$ frt, 100 q. 81.5 k. 6.87 $\frac{1}{2}$ frt, 100 q. 81.5 k. 6.80 frt, 200 q. 81.5 k. 6.85 frt, 3000 q. 81.5 k. 6.87 $\frac{1}{2}$ frt, 100 q. 81 k. 6.85 frt, 100 q. 81 k. 6.80 frt, 100 q. 80 k. 6.75 frt, 100 q. 79.5 k. 6.72 $\frac{1}{2}$ frt, pestmegyei 100 q. 80 k. 6.72 $\frac{1}{2}$ frt, 200 q. 80 k. 6.72 $\frac{1}{2}$ frt, 100 q. 79.5 k. 6.60 frt, 390 q. 79 k. 6.65 frt, fehérmegyei 400 q. 81.5 k. 6.85 frt, bihari 100 q. 80 k. 6.60 frt, raktárúru 1500 q. 80 k. 6.80 frt, 1000 q. 80 k. 6.82 $\frac{1}{2}$ frt, 2000 q. 80 k. 6.80 frt, 3000 q. 79.5 k. 6.75 frt, 1000 q. 78 k. 6.70 frt tavaszi szállításra.

Jdegen búzában nem volt forgalom. Rozs irányzata tartott. Elkelt 50.50 frton 3 hónapra, 5.45 frton készpénz Budapestre szállítva. Arpa irányzata csendes. Tengeri irányzata szilárd. Eladatott beérkezett orosz új tengeri 5.95 frton és hazai új áru 6.15 forinton Kőbányán.

Zab irányzata szilárd. Elkelt: 100 q. 6.32 $\frac{1}{2}$ frt, 100 q. 6.25 frt, 200 q. 6.10 frt, 10 q. 5.92 $\frac{1}{2}$ frtkészpénz fizetés mellett.

II. Határidő üzlet. Ezen a téren kevés változtatóság fordul elő. Az árak alig vannak némi ingadozásoknak alávetve és a létrejött kötések száma igen csekély. Az alapirányzat, dacára az alacsonyabb külföldi jegyzéseknek, tartva maradt. Az árkülönbözet búzában tavaszra és őszre 38 krig emelkedett.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.61—6.63 frt, buza őszre 6.99—7.01 frt, rozs tavaszra 5.51—5.53 forint, tengeri máj.—jun. 6.17—6.20 forint, zab tavaszra 5.99—6.02 frt, káposzta-repeze augusztus—szeptemberre 10.60—10.65 forint.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, január 18. Készlet: 117.586 drb. Urasági öreg kővér I. rendű: 42—43 kr.; közép: 42—43 kr.; süldő kővér: 44—45 kr.; sovány: 43 $\frac{1}{2}$ —44 $\frac{1}{2}$ krajczár; Román: —.; Szerb kővér 42 $\frac{1}{2}$ —43 kr.; könnyű 40 $\frac{1}{2}$ —42.

A budapesti érték-tőzsde hivatalos árjegyzései

1895. január 18.

Befizetés	Az értékpapír neve	Árfolyam
	Aranyjárdék	4 $\frac{0}{10}$ 124—
	Koronajárdék	4 $\frac{0}{10}$ 99—
	Magyar regále-kötv.	4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ 101—
	Magyar földteherm. k.	4 $\frac{0}{10}$ 98—
	Tiszai és szegedi nyer.	4 $\frac{0}{10}$ 143.50
	Osztr. aranyjárdék	4 $\frac{0}{10}$ 100.50
	1860. államsorsj.	5 $\frac{0}{10}$ 163—
	Kisbirtokosok földhit.	5 $\frac{0}{10}$ —
	Magyar földhitelint.	4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ 103.00
	Magyar földhitelint.	4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ 101.00
	Magy jelzáloghitelb.	4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ 99.25
	Pesti magy. ker. bank	4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ 101.00
	Pesti magyar keresk. bank	4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ 100.50
	Egyesült főv. takarékpénztár	4 $\frac{0}{10}$ 97.50
500	Pesti magyar keresk. bank	1338.00
300	Egyesült főv. takarékpénztár	1330.00
300	Magyar orsz. közp.	165.00
1000	Pesti hazai első	9300.00
1000	Első magy. ált. bizt. társ.	4100.00
500	Első bpesti gőzmalom r. t.	2200.00
150	Victória gőzmalom	424.00
160	Kőbányai gőztéglagyár t.	—
100	Magy. aszf. részvény társ.	301.00
20	Salgótarjáni köszénbánya	—
400	Ganz és társa	2150.00
	Arany es. és kir.	5.84
	> 20 frankos	9.86
	> 20 márkás	12.16

H I R D E T É S E K.

MEGHIVÁS.

A »nagyváradai takarékné hitel és segélyegyleti szövetkezet« folyó 1895. évi jan. hó 27-én délelőtt fél tizenegy órakor a kereskedőifjak körének helyiségében (Kertutca Kutyák-ház) tartja

évi közgyűlését,

melyre a t. üzletrészesek ezennel meghívotnak.

Tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése az 1894. évről.
2. A felügyelő bizottság jelentése a számvizsgálatról, és a felmentvény megadása iránti indítványa.
3. Az igazgatóság előterjesztése a tisztviselők tiszteletdíja tárgyában.
4. Öt felügyelő bizottsági és egy igazgató-sági tag választása.
5. Az évi házbér megállapítása.
6. Esetleges indítványok.*)

*) Az alapszabályok értelmében a közgyűlésen csak azon indítvány tárgyalható, mely 3 nappal előbb az elnöknek benyújtatik.

Nagyvárad, 1895. január hó 19-én.

Sipos Orbán,
elnök.

Tejleadás.

A nagyváradai I. sz. káptalani uradalom micskei gazdaságából naponként literes és félliteres bedugaszolt palackokban, kifogástalan minőségű, egészséges tej fog Nagyváradra a vevők részére beszállítani.

Megrendelést elfogad az uradalom központi irodája Barátok-utca 854. sz. a. s ugyanott az eladás feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,

(2) 0—8 uradalmi igazgató.

Hirdetéseket

elvéllal jutányos áron

0—11 (17)

a

„Tiszántúl“

kiadóhivatala:

Nagyvárad, Apáczá-utca 3.

Olcsóbb,
mint minden

Kiállításban.

ERBER

Nagyváradon, Zöldfa-utca 34. szám alatt.

(20) 5-4

Vásznak,

asztalneműek, kanavászok,

Schroll-féle Chiffonok,

ágy- és asztalterítők,

függönyök,

Cachemir és téli kendők

és minden a kézműáru szakmába vágó czikkek eladása

eredeti legjutányosabb gyári áruk mellett.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!

Legújabb kalapok!!

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a Déri-házban levő czipő-üzletünket feloszlattuk és a Zöldfa-utca

Dr. Munk-féle bazárépületben

egy a mai kornak megfelelő

uri divat-üzletet

rendeztünk be.

Legnagyobb választék és legjutányosabb áruk.

Kalapok, ingek, gallérok, nyakkendők, kesztyűk, valódi Jäger-ingek, harisnyák, illatszer, pénz- és szivartárczák. Esőernyők, sétapálczák, legújabb patent bőr Camaschnik, valódi orosz Callotsnik stb.

A legnagyobb raktár férfi-, női- és gyermek-czipőkben.

FELTÜNŐ OLCSÓ ÁRAK.

Nádor L. és Társa, Nagyvárad.

(16) 10-5

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöztetnek.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!